

Ako získať informácie

Z ústavy aj zo zákona o slobode informácií vyplýva, že právo na informácie má „každý“, čo znamená, že toto právo majú všetky fyzické i právnické osoby. Ide nielen o občanov Slovenskej republiky, ale aj o cudzích štátnych príslušníkov. Informácia musí byť žiadateľovi poskytnutá bez toho, aby musel uviesť či preukázať dôvod, pre ktorý ju žiada. Keďže je zákon postavený na princípe „čo nie je tajné, je verejné“, presne stanovuje kategórie informácií, ktoré z dôvodu ochrany záujmov štátu alebo práv iných nemožno sprístupniť. Čo mám ale robiť, ak mi úrad informácie nesprístupní? Je potrebné za informácie platiť? Ako si treba žiadať informácie – čo musí obsahovať žiadosť? **Tento manuál vám poskytne dôležité odpovede, ktoré by ste mohli potrebovať pri žiadosti o informácie.**

(Manuál bol aktualizovaný v novembri 2021)

Základný manuál

Spôsoby sprístupnenia informácií

Zákon rozlišuje dve základné režimy sprístupňovania informácií povinnými osobami a to:

- a) **povinné zverejňovanie informácií na webovom sídle povinnej osoby** (bez toho, aby ju na to niekto vopred požiadal)
- b) **sprístupňovanie informácií na základe žiadosti**

Aktívne zverejňovanie informácií

Okrem sprístupňovania na žiadosť, úrady majú povinnosť zverejňovať zákonom stanovený okruh údajov aktívne – z vlastnej iniciatívy. Všetky povinné osoby majú zverejňovať:

- spôsob zriadenia povinnej osoby, jej právomoci a kompetencie a organizačnú štruktúru,
- miesto, čas a spôsob akým možno získať informácie,
- informácie o tom, kde možno podať žiadosť, návrh, podnet alebo iné podanie,
- miesto, lehotu a spôsob podania opravného prostriedku a možnosti súdneho preskúmania rozhodnutia povinnej osoby vrátane výslovného uvedenia požiadaviek, ktoré musia byť splnené,
- postup, ktorý musí povinná osoba dodržiavať pri vybavovaní žiadostí, návrhov a iných podaní, vrátane lehôt, ktoré musia dodržať,
- prehľad predpisov, pokynov, inštrukcií a výkladových stanovísk na základe ktorých povinná osoba koná a rozhoduje,
- sadzobník správnych poplatkov a sadzobník úhrad za sprístupňovanie informácií, ktoré sa vzťahujú na povinnú osobu.

Niektoré subjekty majú rozšírenú informačnú povinnosť a zákon stanovuje, ktoré ďalšie informácie zo svojej pôsobnosti zverejňujú. Ide o tieto subjekty: Národná rada SR, Kancelária prezidenta SR, Ústavný súd, Vláda SR, ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy a orgány miestnej štátnej správy, obecné, mestské a miestne zastupiteľstvá a zastupiteľstvá VÚC.

Sprístupňovanie informácií na základe žiadosti

ZÁKLADNÁ ABECEDA

Kto má právo žiadať informácie

Každý (ktokoľvek) má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii. Každý môže žiadať o informácie bez toho, aby odôvodňoval na aký účel ich chce získať.

Kto je povinný sprístupňovať informácie

Informácie sprístupňujú tzv. povinné osoby, ktorými sú:

1. štátne orgány, obce, vyššie územné celky,
2. právnické a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach povinnostiach osôb v oblasti verejnej správy, a to v rozsahu tejto rozhodovacej činnosti (napr. lesná stráž, neštátne stredné školy pri uskutočňovaní prijímacieho konania).
3. právnické osoby, ktoré boli zriadené zákonom (napr. Rozhlas a televízia Slovenska, Sociálna poisťovňa),
4. právnické osoby, ktoré boli zriadené štátnym orgánom (napr. Štátne lesy Tatranského národného parku), obcou či vyšším územným celkom (sociálne zariadenia, materské školy a základné školy, knižnice),
5. právnické osoby založené osobami v bode 1 až 4 (napr. štátne podniky, obchodné spoločnosti, záujmové združenia),
6. zdravotné poisťovne,
7. ďalšie osoby, o ktorých tak ustanovuje ďalšie predpisy (nadácie).

Právnické osoby založené inými povinnými osobami a rovnako aj zdravotné poisťovne sprístupňujú len niektoré informácie (o hospodárení s verejnými prostriedkami, o nakladaní s majetkom štátu a majetkom samosprávy, o životnom prostredí, o úlohách vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy a pod.).

Podanie žiadosti sa môže udiat rôznymi formami

- ústne (aj telefonicky)
- písomne
- faxom
- elektronickou poštou
- iným technicky vykonateľným spôsobom

Z každej žiadosti o informácie musí byť zrejmé:

- akému subjektu je adresovaná,
- kto žiadosť podáva (meno a priezvisko /názov / obchodné meno žiadateľa, adresa jeho pobytu / sídlo),
- aké informácie žiadateľ požaduje,

- aký spôsob sprístupnenia informácie žiadateľ navrhuje (písomne, nahliadnutím do spisu, vyhotovenie fotokópie dokumentu a pod.).

Ak žiadosť nie je úplná, povinná osoba vyzve žiadateľa aby v stanovenej lehote (minimálne 7 dní) žiadosť doplnil a tiež ho poučí o tom, ako treba žiadosť doplniť. V prípade, že žiadateľ žiadosť nedoplní, môže povinná osoba žiadosť odložiť a viac sa ňou nezaoberať.

Ak povinná osoba nemá požadované informácie k dispozícii, ale vie, kde možno požadované informácie získať, postúpi žiadosť do piatich dní príslušnej povinnej osobe, ktorá má informácie k dispozícii, a bezodkladne o tom informuje žiadateľa. Ak povinná osoba nevie, kde možno požadované informácie získať, žiadosť odmietne formou rozhodnutia o nesprístupnení informácie.

Ak povinná osoba disponuje požadovanými informáciami, sprístupní ich v požadovanej forme. Povinná osoba však nemusí vytvárať tabuľky, zoznamy, prípadne inak usporadúvať informácie, ak ich v tejto forme už nemá spracované (t. j. nemusí vytvárať nové súbory či usporiadania informácií).

Ak žiadateľ žiada informácie, ktoré už boli zverejnené (napr. na internetovej stránke úradu alebo na úradnej tabuli, v štatistickej ročenke a pod.) môže povinná osoba najneskôr do piatich dní od podania žiadosti namiesto sprístupnenia informácií oznámiť žiadateľovi, kde možno zverejnenú informáciu získať. Žiadateľ však môže trvať na priamom sprístupnení informácií. V takom prípade, je povinná osoba povinná informácie sprístupniť.

PODROBNEJŠÍ KOMENTÁR

Žiadosť o informácie

Žiadosť o informácie možno podať nielen **písomne** (listom), **ústne**, **faxom**, **elektronickou poštou** (e-mailom), ale aj inými spôsobmi, ktoré sú pre povinnú osobu technicky vykonateľné (realizovateľné).

Žiadosť možno podať aj telefonicky, a to za predpokladu, že ide o technicky realizovateľnú možnosť (ak má povinná osoba k dispozícii funkčný telefonický prístroj). Ak je to možné (napr. ak ide o jednoduchú informáciu), telefonickú žiadosť vybaví poverený zamestnanec povinnej osoby ihneď a informáciu telefonicky poskytne. Ak to nie je možné (napr. ak pracovník musí požadovanú informáciu najprv vyhľadať alebo ak žiadateľ žiada sprístupniť informáciu iným spôsobom), poverený zamestnanec predmet žiadosti zapíše a žiadosť vybaví v zákonnej lehote.

Pri žiadostiach podaných faxom nie je potrebné následne doplniť žiadosť písomným originálom žiadosti (listom). Podobne netreba následne dopĺňať ani žiadosť podanú elektronickou poštou. (7)

Je zákonnou zásadou, že každé podanie (t. j. aj žiadosť) musí povinná osoba **posudzovať** nie podľa jej označenia, resp. názvu, ale **podľa jej obsahu**. (8) Žiadosť o informácie teda nemusí byť výslovne označená ako „žiadosť o informácie podľa zákona č. 211/2000 Z. z.“ Stačí, že z podania vyplýva skutočnosť, že žiadateľ žiada povinnú osobu o určité informácie. Môže byť teda prípadne označená napríklad aj ako „sťažnosť“ alebo „podnet“. Z dôvodu predchádzania nedorozumeniam sa však odporúča, aby bola žiadosť o informácie označená ako „žiadosť“.

Náležitosti žiadosti o informácie

Zo žiadosti o informácie musí byť zrejmé:

a) Ktoorej povinnej osobe je žiadosť určená:

V žiadosti sa odporúča uviesť **názov povinnej osoby**, od ktorej žiadateľ žiada informácie. V prípade žiadostí posielaných elektronickou poštou na **oficiálnu kontaktnú e-mailovú adresu** povinnej osoby je zrejmé, že žiadosť o informácie je určená povinnej osobe, ktorej táto kontaktná e-mailová adresa patrí. Napriek tomu sa v praxi stalo, že aj v takom prípade považovali povinné osoby takú žiadosť za neúplnú a žiadali od žiadateľa doplniť, ktorej povinnej osobe je žiadosť určená. Za účelom predchádzania takýmto situáciám sa odporúča uvádzať názov povinnej osoby aj do žiadosti posielanej elektronickou poštou na kontaktnú e-mailovú adresu.

Zákonnou prekážkou vybavenia žiadosti nie je, ak žiadateľ v žiadosti **povinnú osobu neoznačí úplne presne** (napríklad uvedie „Parlament“ namiesto „Národná rada SR“) alebo namiesto názvu povinnej osoby uvedie názov jej orgánu (napríklad uvedie „Mestský úrad Nitra“ namiesto „Mesto Nitra“) či jej organizačnej zložky (napr. názov určitého odboru ministerstva namiesto názvu ministerstva). Zákon o slobode informácií totiž bezpodmienečne nevyžaduje, aby žiadosť obsahovala presný názov povinnej osoby - musí byť iba „zrejmé“, ktorej povinnej osobe je určená.

b) Meno a priezvisko, resp. názov alebo obchodné meno žiadateľa:

Žiadosť nemôže byť anonymná. Fyzická osoba musí v žiadosti uviesť svoje meno a priezvisko. Ak žiadosť podáva právnická osoba, okrem názvu alebo obchodného mena žiadateľa je potrebné uviesť aj meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorá za ňu koná (podáva žiadosť). Žiadatelia sa môžu na základe plnomocenstva nechať zastúpiť aj inou fyzickou alebo právnickou osobou (napríklad advokátom), ktorá môže podať žiadosť v ich mene. V tom prípade treba k žiadosti o informácie priložiť aj plnomocenstvo na zastupovanie v konaní o sprístupnení informácií udelené žiadateľom tejto osobe. Na účely presnejšej identifikácie žiadateľa možno uviesť dátum jeho narodenia a pri právnickej osobe identifikačné číslo organizácie (IČO) alebo registračné číslo (pri právnických osobách, ktorým sa neprideluje IČO). Zákon to však výslovne nevyžaduje.

c) Adresa pobytu alebo sídlo žiadateľa:

Žiadateľ fyzická osoba uvádza adresu svojho trvalého alebo prechodného pobytu.

Žiadateľ právnická osoba uvádza adresu svojho sídla.

d) Ktorých informácií sa žiadosť týka:

Zo žiadosti musí byť zrejmé, aké informácie žiadateľ požaduje sprístupniť. Ak je vymedzenie požadovanej informácie neurčité alebo príliš všeobecné, povinná osoba bezodkladne vyzve žiadateľa na doplnenie žiadosti podľa § 14 ods. 3 zákona o slobode informácií. Vo výzve ho povinná osoba zároveň poučí o tom, ako treba doplnenie urobiť – t. j. oznámi mu, z akých dôvodov jej nie je jasné, aké informácie žiadateľ požaduje, resp. mu oznámi, aké kritérium

týkajúce sa informácie by bolo potrebné uviesť, aby mohla povinná osoba požadovanú informáciu identifikovať.

Často nie je v možnostiach žiadateľa presne uviesť označenie dokumentov, respektíve listín, o ktoré má záujem. V takom prípade sa za dostatočne určitú žiadosť považuje aj žiadosť o sprístupnenie fotokópií listín, respektíve dokumentov vytvorených „v súvislosti“ s určitou udalosťou, rokovaním či úkonom. Za určitú žiadosť možno tiež považovať žiadosť o sprístupnenie dokumentov určitého druhu vytvorených v časovom intervale stanovenom žiadateľom (napr. stavebných povolení vydaných od 1. januára do 1. marca). Za príliš všeobecnú žiadosť možno považovať napríklad žiadosť o poskytnutie „všetkých informácií o činnosti obce“, pretože nie je identifikovateľný okruh informácií, ktoré by mala povinná osoba vyhľadávať. (9)

Ak žiadateľ žiada sprístupnenie kópie nejakej listiny (alebo nejaký dokument), nejde o neurčitú žiadosť, pretože je zrejmé, že žiadateľ žiada o sprístupnenie celého obsahu listiny (všetkých čiastkových informácií v dokumente) a navrhuje tieto informácie sprístupniť vo forme fotokópie. (10) Nemožno od žiadateľa požadovať, aby presne určil informácie obsiahnuté v listine, ktorých sprístupnenie požaduje. (11)

Pri vymedzovaní informácií, o ktorých sprístupnenie žiadateľ žiada, sa odporúča formulovať žiadosť čo najpresnejšie. Na nepresne formulované otázky a všeobecne vymedzené požadované informácie môže žiadateľ dostať od povinnej osoby veľmi všeobecné alebo neurčité odpovede, ktorými si však povinná osoba svoju povinnosť formálne splní.

e) Aký spôsob sprístupnenia informácií žiadateľ navrhuje:

Spôsob sprístupnenia informácie si vyberá žiadateľ. V niektorých situáciách je však vhodné, aby žiadateľ určil aj alternatívny spôsob sprístupnenia informácií pre prípad, že by prvý ním určený spôsob nebol pre povinnú osobu realizovateľný. Žiadateľ môže napríklad požiadať o sprístupnenie dokumentu elektronickou poštou a zároveň uviesť, že v prípade, ak dokument nie je k dispozícii v elektronickej forme, žiada zaslanie jeho fotokópie poštou.

Ak žiadosť o informácie nemá všetky vyššie uvedené zákonné náležitosti, povinná osoba podľa § 14 ods. 3 bezodkladne vyzve žiadateľa na doplnenie žiadosti. Vo výzve mu zároveň stanoví **lehotu** na doplnenie žiadosti, ktorá však nesmie byť kratšia ako 7 dní.

Ustanovenie § 14 ods. 3 stanovuje, že ak napriek výzve povinnej osoby žiadateľ žiadosť nedoplní a informáciu nemožno pre tento nedostatok sprístupniť, povinná osoba žiadosť **odloží, t. j. požadovanú informáciu nesprístupní a žiadosťou sa ďalej nezaoberá.** O odložení sa nevydáva rozhodnutie.

Ak možno sprístupniť napríklad iba časť požadovaných informácií z dôvodu, že zvyšná časť požadovaných informácií nebola dostatočne špecifikovaná a žiadateľ svoju žiadosť v tomto smere nedoplnil, povinná osoba sprístupní informácie v rozsahu, v ktorom boli dostatočne vyšpecifikované v žiadosti a v ostatnej časti žiadosť odloží.

Ak žiadateľ na výzvu nereagoval, resp. žiadosť dostatočným spôsobom nedoplnil, v dôsledku čoho bola jeho žiadosť odložená, ale o požadovanú informáciu má naďalej záujem, musí podať novú žiadosť o informácie.

V praxi sa môže vyskytnúť situácia, že povinná osoba považuje žiadosť za neúplnú (napríklad z dôvodu nejasnosti žiadosti), avšak podľa názoru žiadateľa sú požadované informácie špecifikované dostatočne. Ak povinná osoba z tohto dôvodu žiadosť odloží, napriek tomu že je v skutočnosti úplná, tak síce proti samotnému úkonu odloženia nie je možné podať odvolanie, ani ho preskúmať súdom, žiadateľ ale môže podať odvolanie proti tzv. fiktívnemu rozhodnutiu. Fiktívnym rozhodnutím v zmysle § 18 ods. 3 zákona sa rozumie taký stav, kedy povinná osoba nesplní svoju povinnosť sprístupniť požadovanú informáciu alebo vydať rozhodnutie o tom, že ju nesprístupní. Inými slovami, ide o situáciu, kedy je povinná osoba nečinná a žiadosť nevybaví v zákonnej lehote. Toto fiktívne rozhodnutie je preskúmateľné aj súdom. Prostredníctvom tohto postupu môže súd preskúmať aj otázku, či povinná osoba bola nečinná v rozpore so zákonom (či žiadosť bola úplná a povinná osoba ju mala v zákonnej lehote vybaviť), alebo či pre jej nečinnosť (pre odloženie žiadosti o informácie) existovali zákonné dôvody (žiadosť bola naozaj neúplná). Odloženie žiadosti v prípade, že nebol zákonný dôvod na odloženie a žiadosť o informácie bola úplná, treba v záujme ochrany ústavného práva žiadateľa na informácie považovať za nulitné. (12)

- (1) Podobne podľa Krátkeho slovníka slovenského jazyka je informácia „správa, údaj, poučenie“ Pozri Krátky slovník slovenského jazyka. 2. vyd. Redigovali Ján Kačala a Mária Pisárčiková. Bratislava: Veda 1989, s. 136.
- (2) Ak by každý obrazový či zvukový záznam nebol informáciou, nemohol by informáciou byť ani obrazový alebo zvukový záznam týkajúci sa fyzickej osoby.
- (3) K povinnosti vykladať zákony v súlade so smernicami pozri bližšie napr. PROCHÁZKA, R. – ČORBA, J.: Právo Európskej únie. Vybrané otázky pre právnu prax. Žilina: Poradca podnikateľa, spol. s r. o., 2007, s. 90 – 94.
- (4) Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.
- (5) Napr. čl. 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí alebo čl. 4 ods. 1 Dohovoru Rady Európy o prístupe k verejným informáciám („Council of Europe Convention on Access to Official Documents“) prijatého Výborom ministrov Rady Európy dňa 27. novembra 2008.
- (6) Napr. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí, Dohovor Rady Európy o prístupe k verejným informáciám („Council of Europe Convention on Access to Official Documents“) prijatý Výborom ministrov Rady Európy dňa 27. novembra 2008 alebo Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy o prístupe k verejným dokumentom Rec (2002)2 zo dňa 21. februára 2002.
- (7) Ide tu o osobitnú úpravu odlišnú od všeobecnej úpravy spôsobu urobenia podania v § 19 ods. 1 zákona o správnom konaní, podľa ktorého treba doplniť podanie urobené faxom (napr. žiadosť o stavebné povolenie) do troch dní písomne alebo ústne do zápisnice.
- (8) § 19 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.
- (9) FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodnom prístupe k informáciám. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 357.
- (10) Pozri napr. rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 6 As 40/2004 zo dňa 25. augusta 2005 citovaný v kapitole 1.2.1. tejto publikácie.
- (11) Pozri napr. rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 8 As 34/2005 zo dňa 28. marca 2006 citovaný v kapitole 1.2.1. tejto publikácie.
- (12) Podobne uvádza František Korbek: „Zřejmě jedinou možností pro žadatele by pak bylo považovat odložení žádosti za neúčinné (nulitní) a po marném uplynutí lhůty k vyřízení žádosti podat odvolání proti fiktivnímu rozhodnutí o odepření informací...“ Pozri KORBEL, F. a kol.: Právo na informace. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2004, s. 110.

Čo je informácia

Základným pojmom zákona o slobode informácií je pojem „informácia“. Zákon neobsahuje výslovnú definíciu tohto pojmu, jeho význam ale možno vyčítať z kontextu zákona ako aj iných právnych dokumentov. V právnej praxi sa pritom na účely výkladu zákona o slobode informácií ustálil relatívne široký výklad tohto pojmu, ktorý ďaleko presahuje len definície odbornej literatúry či jej chápanie v bežnom hovorovej reči. Na tieto účely sa za informácie považujú aj údaje alebo dáta v rôznych listinách, počítačových databázach alebo registroch.

V praxi slovenských súdov sa často používa nasledujúca definícia pojmu „informácia“:
„Informácia je správa, údaj, poučenie, ktorú fyzická osoba alebo právnická osoba odovzdáva inej fyzickej alebo právnickej osobe. Informácia je základom komunikácie. Človek ňou získava nové poznanie a komunikuje s inými ľuďmi.“(1)

Informáciami sú aj „údaje“ alebo „dáta“. Ide o synonymá pojmu „informácia“. Pojmom „údaje“ sa často označujú informácie obsiahnuté na listinách a pojmom „dáta“ sa väčšinou označujú informácie nachádzajúce sa v rôznych počítačových databázach alebo registroch. Zákon o slobode informácií teda nerobí rozdiel medzi informáciami a dátami, respektíve údajmi a zaručuje prístup aj k „údajom“ a „dátam“.

Informáciou je aj dokument alebo záznam

V praxi niektorých orgánov verejnej moci sa vyskytli pochybnosti, či vzhľadom na definíciu informácie ako „správa, údaj, poučenie“, sú „informáciou“ podľa zákona o slobode informácií aj **celé dokumenty** (napríklad rozhodnutia, zmluvy) alebo **záznamy** (napríklad zvukové alebo obrazové záznamy).

Informáciou v zmysle zákona o slobode informácií je jednoznačne **aj dokument** (napríklad zápisnica, rozhodnutie, nákres, obrazový dokument a pod.) **alebo záznam** (napríklad zvukové alebo obrazové záznamy). Táto skutočnosť vyplýva priamo z § 5 zákona o slobode informácií, ktorý stanovuje, že povinne zverejňovanými „informáciami“ sú aj celé dokumenty – napríklad zápisnice zo schôdzí parlamentu, texty schválených zákonov, materiály predložené na rokovanie vlády, uznesenia vlády alebo materiály programového a koncepčného charakteru. Ustanovenie § 16 zákona o slobode informácií výslovne počíta s tým, že na základe zákona je možné občanom sprístupniť informácie vo forme kópií „predlôh s požadovanými informáciami“ (§ 16 ods. 1) alebo kópií „zo spisov a z dokumentácie“ (§ 16 ods. 9) – t. j. celých dokumentov.

Tento výklad je podporený aj faktom, že ak chcú občania získať informácie o činnosti orgánov verejnej moci, musia nevyhnutne žiadať o sprístupnenie dokumentov, napríklad kópií listín, elektronických súborov alebo zvukových, či obrazových záznamov a obrazových snímok (fotografií). Každá informácia je totiž zachytená na nejakom nosiči informácie – napr. na listine, resp. na zázname, ktoré spravidla obsahujú aj iné informácie a sú dokumentom. V tomto duchu sa nesie aj skutočnosť, že ak chcú občania zistiť, či rozhodnutie štátneho orgánu alebo zmluva nie sú protizákonné alebo nevýhodné, musia najprv poznať ich obsah. Ak by sa prijal záver, že dokument nie je „informácia“, občania by nemali prístup k obsahu dokumentov, ktorých obsah im nie je vopred známy. Ak občan presne nevie, aké informácie sú obsahom určitého rozhodnutia alebo zmluvy, ale chce ich poznať, môže žiadať iba celý obsah tohto rozhodnutia alebo zmluvy – teda napr. ich fotokópiu. Ak by sme pripustili, že nie je možné žiadať o sprístupnenie celého dokumentu (napr. fotokópie zmluvy alebo

rozhodnutia), požadovali by sme od žiadateľa aby presne označil „konkrétne požadovanú informáciu“, ktorú však nepozná a ktorú chce práve svojou žiadosťou o sprístupnenie dokumentu získať. Uvedený výklad podporil aj **Najvyšší správny súd Českej republiky v rozsudku sp. zn. 6 As 40/2004** zo dňa 25. augusta 2005: *„Najvyšší správní soud považuje žádost o kopii zápisů ze schůze rady města, jak byla stěžovatelkou podána, za jednoznačnou žádost o informace v těchto zápisech obsaženou; ... Pokud stěžovatelka požadovala kopie zápisů jako celek, pak nevyloučila žádný z údajů v něm obsažených jako takový, který nepožaduje. ... rovněž pochyby žalované o tom, že žádost o kopii určité listiny vzešlé z činnosti orgánu obce není žádostí o informaci o skutečnostech v nich obsažených, nejsou důvodné. Jak by asi měla taková žádost vypadat za situace, kdy občan obce ani neví, co bylo na programu schůze rady obce?“* Obdobne rozhodol Najvyšší správny súd Českej republiky aj v **rozsudku sp. zn. 8 As 34/2005** zo dňa 28. marca 2006, v ktorom potvrdil, že *„Pokud žalobce požadoval kopii rozhodnutí jako celku, pak nevyloučil žádný z údajů v něm obsažených jako takový, který nepožaduje. ... Taková žádost ostatně odpovídá situaci, kdy žadatel nemůže znát detailně obsah požadovaného rozhodnutí.“*

Rovnako zo zákona o slobode informácií vyplýva aj to, že informáciou je **obrazový alebo zvukový záznam**, a tiež aj **obrazová snímka**. Podľa § 9 ods. 1 zákona o slobode informácií možno na základe žiadosti sprístupniť aj obrazový či zvukový záznam alebo obrazovú snímku týkajúce sa fyzickej osoby, a to za podmienok podľa osobitného zákona alebo so súhlasom dotknutej osoby. Logickým výkladom tohto ustanovenia, že informáciou je aj každý iný obrazový či zvukový záznam alebo obrazová snímka, nielen tie týkajúce sa fyzických osôb. (2) Uvedenú skutočnosť jednoznačne potvrdil aj Ústavný súd SR v náleze sp. zn. I. ÚS 57/00, podľa ktorého sa *„získanie informácie môže uskutočňovať tak zmyslovými orgánmi, ako aj rôznymi technickými prostriedkami, akými sú za súčasného stavu zvukové, obrazové, ako aj zvukovo-obrazové záznamy, ale aj akýmkoľvek iným spôsobom“*. Rovnako tak vo viacerých rozhodnutiach vyslovil, že orgány verejnej moci (napr. polícia alebo súdy) tým, že zabránili občanovi vyhotovovať si zvukový alebo obrazový záznam z prebiehajúcej udalosti, porušili jeho právo na prijímanie informácií (napr. rozhodnutia ÚS SR II. ÚS 44/00, II. ÚS 28/96, II. ÚS 7/00, III. ÚS 169/03). Z toho jednoznačne vyplýva, že vyhotovením zvukového alebo obrazového záznamu sa „informácie“ získavajú do dispozičnej sféry osoby, a teda že obsah zvukového alebo obrazového záznamu je tiež „informácia“.

Skutočnosť, že dokumenty a záznamy sú „informáciou“, vyplýva aj **z právnych predpisov Európskej únie**. Podľa čl. 2 ods. 1 smernice 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí *„informácie o životnom prostredí“ sú akékoľvek informácie v písomnej, vizuálnej, zvukovej, elektronickej alebo ľubovoľnej inej forme...* Podľa čl. 2 ods. 3 smernice 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora je dokumentom *„každý obsah bez ohľadu na nosič tohto obsahu (na papieri alebo v elektronickej forme, alebo ako zvukový, vizuálny alebo audiovizuálny záznam)“* alebo *„akákoľvek časť takeého obsahu“*. Podľa ods. 16 preambuly smernice 2003/98/ES *„Verejně sprístupnenie všetkých všeobecne dostupných dokumentov, ktoré má v držbe verejný sektor – týkajúcich sa nielen politických postupov ale aj právnych a správnych postupov – je základným nástrojom rozšírenia práva na vedomosti, ktoré je základným princípom demokracie.“* Uvedené smernice prebral zákon o slobode informácií. Súdy a iné orgány verejnej moci majú preto právnu povinnosť vykladať vnútroštátne zákony v súlade so smernicami Európskej únie. Pojem „informácia“ je teda vzhľadom na účinok smerníc Európskej únie potrebné vykladať tak, že zahŕňa aj celé dokumenty či záznamy. (3)

Pri výklade pojmu „informácia“ na účely zákona o slobode informácií musia sudy a orgány verejnej moci zohľadňovať skutočnosť, že zákon o slobode informácií je vykonaním ústavného práva na prístup k informáciám a že prostredníctvom neho sa realizuje ústavná povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti. Sudy a orgány verejnej moci teda musia v zmysle čl. 152 ods. 4 Ústavy SR vykladať pojem „informácia“ obsiahnutý v zákone o slobode informácií tak, aby v dôsledku tohto výkladu nebolo porušené ústavné právo verejnosti na prístup k informáciám. Ak by totiž občania nemali prístup k zmluvám, rozhodnutiam, zápisniciam alebo záznamom pochádzajúcich z činnosti orgánov verejnej moci, základné ústavné právo na prístup k informáciám by bolo úplne popreté. **Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 S 33/2009** zo dňa 30. septembra 2009: „Aj keď zákon o slobodnom prístupe k informáciám výslovnú definíciu pojmu „informácia“ neobsahuje, jeho význam vyplýva z kontextu ustanovení zákona a z iných právnych dokumentov. Podľa princípov uplatňovania práva Európskej únie je pojem informácia potrebné vykladať v súlade so smernicami tak, aby bol dosiahnutý cieľ smerníc. Zákon o slobodnom prístupe k informáciám je realizáciou čl. 17 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd, preto výklad pojmu informácia nesmie fakticky zužovať rozsah ústavou zaručených práv. V súlade s ústavou a komunitárnym právom je taký výklad pojmu informácia, podľa ktorého za informáciu je potrebné považovať akýkoľvek textový (prípadne grafický) obsah listín, takže vyhotovenie kópie listín je v podstate jediným racionálnym prostriedkom sprístupnenia požadovaných informácií ich žiadateľovi.“

Na základe zákona o slobode informácií možno žiadať aj o **sprístupnenie kópií originálov listín**, ktorá je nielen informáciou o významovom obsahu listiny, ale aj grafickou informáciou o skutočnej podobe listiny (grafickým obsahom listiny), dokonca môže obsahovať aj vlastnoručné podpisy alebo odtlačok pečiatky. Opačný výklad by bol v rozpore s ústavou i zákonom o slobode informácií. Túto skutočnosť potvrdili aj sudy:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 S 33/2009 zo dňa 30. septembra 2009: „...za informáciu je potrebné považovať akýkoľvek textový (prípadne grafický) obsah listín, takže vyhotovenie kópie listín je v podstate jediným racionálnym prostriedkom sprístupnenia požadovaných informácií ich žiadateľovi.“

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 1 As 17/2008 zo dňa 7. mája 2008: „Městský soud lpí na důsledném jazykovém výkladu tohoto ustanovení a zdůrazňuje, že nelze poskytnout listinu, nýbrž obsah. Soud však mechanicky ztotožnil pojem obsah s pojmem výťah, shrnutí, převyprávění či résumé. Jestliže se městský soud ubíral směrem rozlišování mezi formou a obsahem, pak jediný formálně správný závěr je, že forma je psaná (listina), a obsah je text v celé své celistvosti včetně eventuálních na listině zachycených grafických prvků... (...) Žádost o poskytnutí informace byla podána s cílem, aby stěžovatelka mohla provést analýzu smluv z hlediska jejich celkové „výhodnosti“ (nehledě k tomu, že žadatel o informaci není povinen uvádět důvody, pro které o poskytnutí informace žádá). Smlouvu lze interpretovat a posoudit pouze jako celek; zpřístupněním jen některých vybraných údajů o smlouvě je tento záměr zcela znemožněn. Takovéto „poskytnutí informace“ tedy pochopitelně šlo proti účelu zákona o svobodném přístupu k informacím; nelze proto vůbec hovořit o řádné aplikaci zákona, ale spíše o jeho obcházení. Právní názor městského soudu a žalovaného porušuje ústavně zaručené právo stěžovatelky na poskytnutí informací; navíc se přiči účelu tohoto práva, jakož i zákona o svobodném přístupu k informacím, kterým je umožnění laické kontroly výkonu veřejné moci a nakládání s veřejným majetkem. V daném případě je v souladu s ústavou a komunitárním právem pouze takový výklad pojmu informace, dle něhož se informací rozumí veškerý textový (příp. i grafický) obsah předmětných listin

(nájemních smluv). Zhotovení kopií listin (nájemních smluv) je tak v podstatě jediným racionálním prostředkem zpřístupnění požadovaných informací jejich žadateli.“

Rozsudok Krajského súdu v Českých Budějoviciach sp. zn. 10 Ca 232/2001 zo dňa 24. októbra 2001: „Podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, lze po právu vyžadovat kopie listin; pak nepostačuje poskytnout z písemnosti výpis. Přitom je třeba dodržovat zákonná omezení sledující ochranu dat zajišťovanou jinými právními předpisy, a chráněné údaje vyloučit.“

Kto je povinný sprístupňovať informácie

Podľa zákona o slobode informácií majú povinnosť sprístupňovať informácie takzvané **povinné osoby**. Ide o inštitúcie, respektíve organizácie, a v určitých prípadoch aj fyzické a iné právnické osoby, ktoré vykonávajú verejnú správu, rozhodujú o právach a povinnostiach občanov, hospodária s verejnými prostriedkami alebo vykonávajú činnosť vo verejnom záujme. Zákon o slobode informácií definuje **kategórie subjektov** povinných sprístupňovať informácie v § 2.

§ 2

(1) Osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len „povinné osoby“) sú štátne orgány, obce, vyššie územné celky, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti.

Štátnymi orgánmi sú napríklad Národná rada Slovenskej republiky (informácie sprístupňuje prostredníctvom Kancelárie NR SR), vláda Slovenskej republiky (informácie sprístupňuje prostredníctvom Úradu vlády SR), prezident Slovenskej republiky (informácie sprístupňuje prostredníctvom Kancelárie prezidenta SR), všetky ministerstvá, iné ústredné orgány štátnej správy (napr. Protimonopolný úrad SR, Štatistický úrad SR, Úrad pre verejné obstarávanie, Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, Národný bezpečnostný úrad SR), okresné úrady („všeobecné“ i špecializované, pôsobiace na jednotlivých úsekoch verejnej správy), daňové úrady, colné úrady, vojenské správy, inšpektoráty práce, súdy (Ústavný súd SR, Najvyšší súd SR, okresné a krajské súdy, Špecializovaný trestný súd), prokuratúra (okresná, krajská, generálna), Najvyšší kontrolný úrad, Národná banka Slovenska, Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb atď.

Obcami sú všetky obce a mestá v Slovenskej republike a v Bratislave a Košiciach aj jednotlivé mestské časti.

Vyššími územnými celkami (resp. samosprávnymi krajmi) sú regionálne samosprávne celky podľa zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch).

Právnickými osobami a fyzickými osobami, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, sa rozumie špecifická kategória subjektov. Ide napríklad o členov vodnej stráže, lesnej stráže alebo členov stráže prírody, ktorí sú podľa zákona oprávnení ukladať pokuty, alebo o neštátne stredné školy pri uskutočňovaní prijímacieho konania.

§ 2

(2) Povinnými osobami sú ďalej právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona (§ 21 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 584/2005 Z. z., § 1 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov)

Právnickými osobami zriadenými zákonom sú napríklad Sociálna poisťovňa, Rozhlas a televízia Slovenska, Rada pre vysielanie a retransmisiu, Ústredie a úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, Fond národného majetku SR, verejné vysoké školy alebo štátne účelové fondy (napríklad Štátny fond rozvoja bývania alebo Environmentálny fond).

Právnickými osobami zriadenými štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona sú najmä rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené týmito subjektmi (napríklad základné a stredné školy, zariadenia sociálnych služieb zriaďované obcami a pod.).

§ 2

(3) Povinnými osobami sú ďalej aj právnické osoby založené povinnými osobami podľa odseku 1 a 2 a zdravotné poisťovne. Toto ustanovenie pokrýva napríklad štátne podniky, obchodné spoločnosti podľa Obchodného zákonníka (4) alebo tzv. záujmové združenia právnických osôb, ktoré boli založené povinnými osobami podľa predchádzajúcich odsekov – napríklad štátnym orgánom, obcou alebo vyšším územným celkom. Novela zákona výslovne zaradila do znenia zákona aj zdravotné poisťovne, čím posilnila transparentnosť činnosti aj súkromných zdravotných poisťovní. Avšak subjekty uvedené v tomto odseku majú povinnosť sprístupňovať informácie len obmedzene, a to v rozsahu informácií o hospodárení s verejnými prostriedkami, o nakladaní s majetkom štátu, VÚC alebo obce, informácií o životnom prostredí, o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorených zmlúv.

§ 2

(4) Osobitný zákon môže ustanoviť povinnosť sprístupňovať informácie aj inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe (napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 395/2002 Z. z., o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov, zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a pod.). Ide teda napríklad o archívy alebo o nadácie.

Ustanovenie vyjadruje skutočnosť, že zákon o slobode informácií nie je jediným predpisom, ktorý stanovuje, kto má informácie sprístupňovať. Povinnosť sprístupňovať informácie stanovujú alebo môžu stanoviť aj iné predpisy.

Kto má právo na prístup k informáciám

§ 4

(1) Žiadateľom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá požiada o sprístupnenie informácie.

§ 3

(1) Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.

(3) Informácie sa sprístupňujú bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu, pre ktorý sa informácia požaduje.

Z ústavy aj zo zákona o slobode informácií vyplýva, že právo na informácie má „každý“, čo znamená, že toto právo majú **všetky fyzické i právnické osoby**. Ide nielen o občanov Slovenskej republiky, ale aj o cudzích štátnych príslušníkov, vrátane právnických osôb so sídlom v zahraničí. Oprávnenie žiadať informácie nie je obmedzené ani bydliskom či sídlom žiadateľa, alebo jeho vzťahom k povinnej osobe, čo sa vzťahuje aj na informácie o obciach či regiónoch. Informácie o činnosti povinnej osoby môže žiadať napríklad aj zamestnanec tejto povinnej osoby. Akýkoľvek žiadateľ teda môže žiadať o informácie všetky povinné osoby v Slovenskej republike. Informácie musí povinná osoba žiadateľovi sprístupniť **bez toho, aby žiadateľ musel uviesť či preukázať dôvod**, pre ktorý informáciu žiada, alebo preukázať oprávnenosť či opodstatnenosť žiadosti. Ide o princíp, ktorý je európskym štandardom. (5) Povinná osoba teda nemôže podmieňovať sprístupnenie informácie podaním vysvetlenia, za akým účelom žiadateľ informáciu požaduje, a tiež nie je oprávnená zisťovať dôvod žiadosti. Na prípadné otázky zamestnancov povinnej osoby, prečo alebo na aký účel žiadateľ informáciu požaduje, nie je žiadateľ povinný odpovedať.

Rozsah informačnej povinnosti povinných osôb

Väčšina povinných osôb má informačnú povinnosť **v plnom rozsahu** (majú plnú informačnú povinnosť). Znamená to, že okruh informácií, z ktorého musia informácie poskytovať, sú **všetky** informácie, ktoré majú k dispozícii alebo ktoré by mali mať k dispozícii. Ide o tieto povinné osoby:

- štátne orgány, obce a vyššie územné celky (§ 2 ods. 1),
- právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona (§ 2 ods. 2).

Rozsudok Krajského súdu v Prahe sp. zn. 44 Ca 179/2002 zo dňa 3. decembra

2002: „Povinné subjekty majú úplnou informačnú povinnosť, to znamená, že okruh informácií, z nehož musejí poskytovať, je úplný, musí poskytovať ze všeho, co majú nebo by měli mít.“

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 SŽ 4/2004 zo dňa 16. decembra 2004: „Štátne orgány a obce majú informačnú povinnosť o všetkých informáciách, ktoré majú k dispozícii, pokiaľ nejde o informácie podľa § 8 až 11.“

Niektoré povinné osoby však sprístupňujú informácie **iba v obmedzenom rozsahu**, teda majú obmedzenú informačnú povinnosť. Ide o tieto povinné osoby:

1. právnické a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach osôb v oblasti verejnej správy (§ 2 ods. 1): Tieto povinné osoby sprístupňujú **iba informácie v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti**. Informácie v rozsahu rozhodovacej činnosti sú napríklad informácie o obsahu rozhodnutí, ktoré tieto osoby vydávajú, o okolnostiach ich vydania, o konaní, ktoré ich vydaniu predchádzalo, všeobecné alebo súhrnné (napr. štatistické) informácie o rozhodovacej činnosti povinnej osoby a pod.

2. právnické osoby založené inými povinnými osobami uvedené v § 2 ods. 3 (najmä obchodné spoločnosti a štátne podniky). Tieto povinné osoby sprístupňujú **iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami, o nakladaní s majetkom štátu /vyššieho územného celku / obce, o životnom prostredí, o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy.**

Vyššie uvedené ustanovenia vymedzujú iba „rozsah“ **informačnej povinnosti, teda vymedzujú okruh informácií, z ktorého musia povinné osoby poskytovať informácie.** Tieto ustanovenia automaticky neznamenajú, že všetky informácie v tomto rozsahu sa musia aj sprístupniť. Z požadovaných informácií je potrebné vylúčiť informácie chránené podľa § 8 až § 11 zákona o slobode informácií.

Princíp „čo nie je tajné, je verejné“

Zákon o slobode informácií je založený na základnom princípe „čo nie je tajné, je verejné“. Inak povedané, požadované informácie musia byť sprístupnené, okrem tých, ktoré zákon výslovne zo sprístupnenia vylučuje. Ako už bolo spomínané vyššie, ide o vyjadrenie princípu otvorenosti (publicity) verejnej správy. Na princípe „čo nie je tajné, je verejné“ sú založené aj právne predpisy Európskej únie a dokumenty Rady Európy týkajúce sa prístupu k informáciám. (6)

Tento základný princíp je vyjadrený v § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií formuláciou „Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii“ a v § 12 zákona o slobode informácií formuláciou „Všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie ... po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon.“

Kategórie informácií, ktoré sú chránené a nemôžu sa sprístupniť, **sú vymedzené v § 8 až § 11** zákona o slobode informácií.

Lehoty na vybavenie žiadosti

Subjekt, ktorému je žiadosť adresovaná, je povinný vybaviť žiadosť o informácie bezodkladne, najneskôr **do 8 pracovných dní odo dňa podania žiadosti o informáciu alebo odo dňa odstránenia nedostatkov žiadosti.** Na žiadosť povinná osoba písomne potvrdí žiadateľovi prijatie žiadosti.

Pre vybavenie žiadosti nevidiacej osoby o sprístupnenie informácie v Braillovom písme je stanovená lehota **15 pracovných dní.**

Informácie, ktoré sú jednoduché a ktorých vyhľadanie a zhromaždenie nezaberie veľa času, musia byť sprístupnené bez zbytočného odkladu, t. j. hneď, ako je to možné. Napríklad jednoduchú informáciu o tom, aké sú v určitý deň úradné hodiny, treba poskytnúť aj okamžite telefonicky. Poskytnutie jednoduchej informácie až v ôsmy pracovný deň (posledný deň lehoty) možno považovať za porušenie zákonnej povinnosti poskytovať informácie „bez zbytočného odkladu“.

V praxi sa objavila otázka, v akej lehote musí povinná osoba vybaviť žiadosť o informácie po tom, ako nadriadený orgán na základe opravného prostriedku zrušil rozhodnutie povinnej

osoby o nesprístupnení informácií (§ 18 ods. 2) a vec vrátil povinnej osobe na nové konanie. Jednoznačne možno konštatovať, že vrátením veci na nové konanie sa opätovne začína prvostupňové konanie o sprístupnení informácie, preto musí byť žiadosť vybavená v základnej lehote podľa § 17 ods. 1 infozákona (8 resp. 15 pracovných dní, príp. v lehote predĺženej podľa § 17 ods. 2). To isté platí v prípade, ak rozhodnutie povinnej osoby o nesprístupnení informácie zruší súd v súdnom konaní o prieskume zákonnosti rozhodnutia a vráti vec povinnej osobe na nové konanie. Pri zrušení rozhodnutia nadriadeným orgánom začína lehota na vybavenie žiadosti o informácie plynúť prvým dňom nasledujúcim po dni doručenia rozhodnutia nadriadeného orgánu aj spolu so spisom prvostupňovému orgánu. Pri zrušení rozhodnutia súdom začína lehota na vybavenie žiadosti o informácie plynúť prvým dňom nasledujúcim po doručení kompletného administratívneho spisu zo súdu.

Lehotu možno predĺžiť, najviac však o osem pracovných dní, a len zo závažných dôvodov, ktorými sú:

- vyhľadávanie a zber požadovaných informácií na inom mieste, ako je sídlo povinnej osoby vybavujúcej žiadost',
- vyhľadávanie a zber väčšieho počtu oddelených alebo odlišných informácií požadovaných na sprístupnenie v jednej žiadosti,
- preukázateľné technické problémy spojené s vyhľadávaním a sprístupňovaním informácie, o ktorých možno predpokladať, že ich možno odstrániť v rámci predĺženej lehoty.

Predĺženie lehoty povinná osoba oznámi žiadateľovi bezodkladne, najneskôr pred uplynutím lehoty. V oznámení uvedie dôvody, ktoré viedli k predĺženiu lehoty.

Maximálna lehota na vybavenie žiadosti po predĺžení je teda 16 pracovných dní (30 pracovných dní v prípade sprístupnenia informácií nevidiacej osobe). Lehota sa automaticky nepredlžuje o plných osem pracovných dní, ale len o toľko dní, koľko ich je ešte potrebných na vybavenie žiadosti. Z iných dôvodov, ako ustanovených v § 17 ods. 2, lehotu nemožno predĺžiť. Pred uplynutím základnej lehoty (§ 17 ods. 1) musí povinná osoba predĺženie lehoty oznámiť žiadateľovi. V opačnom prípade povinná osoba nedodrží lehotu na vybavenie žiadosti a v dôsledku toho vznikne fikcia zamietavého rozhodnutia v zmysle § 18 ods. 3.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 92/2007 zo dňa 26. septembra 2008:
„Ťažkosti súvisiace s vyhľadávaním a spracovaním požadovaných informácií, najmä vyhľadávanie a zber väčšieho počtu oddelených alebo odlišných informácií ... mohli byť v zmysle § 17 zákona o slobode informácií dôvodom na predĺženie lehoty na vybavenie žalobcovej žiadosti, žalovaného však nezabavili povinnosti informácie sprístupniť.“

Počítanie lehôt

Zákon o slobode informácií okrem lehoty na vybavenie žiadosti určuje aj lehoty na vykonanie rôznych iných úkonov. Ide napríklad o lehotu na postúpenie žiadosti inej povinnej osobe, lehotu na podanie odvolania proti rozhodnutiu alebo lehotu na rozhodnutie o odvolaní. Podľa všeobecných pravidiel stanovených v zákone o správnom konaní **začína lehota plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo ku skutočnosti** určujúcej začiatok lehoty (napríklad, ak je žiadosť povinnej osobe doručená v určitý deň, prvým dňom lehoty na vybavenie žiadosti je až nasledujúci deň). Lehota je dodržaná, ak sa v posledný deň lehoty odovzdá písomnosť

(napríklad zásielka so sprístupnenými informáciami alebo odvolanie) na poštovú prepravu. Potvrdením o dodržaní lehoty je pečiatka pošty (napríklad na podacom lístku alebo obálke). Ak posledný deň lehoty pripadne napríklad na sobotu alebo deň pracovného pokoja (napríklad na nedeľu), posledným dňom lehoty je až nasledujúci pracovný deň (v tomto prípade teda pondelok). Tieto pravidlá sa uplatnia pre lehoty, ktoré sú určené určitým počtom kalendárnych dní a kde môže koniec lehoty pripadnúť na sobotu alebo deň pracovného pokoja (nedeľu, štátny sviatok).

V prípade lehoty na vybavenie žiadosti o informácie, ktorá je určená počtom pracovných dní, logicky nemôže nielen koniec, ale ani začiatok lehoty pripadnúť na deň pracovného pokoja, ale len na pracovný deň. **Lehota na vybavenie žiadosti** o informácie začína plynúť **prvým pracovným dňom nasledujúcim po dni, v ktorom bola žiadosť podaná** (t. j. oznámená, respektíve doručená povinnej osobe).

Odmietnutie sprístupniť požadované informácie

Ak povinná osoba hoci len sčasti odmietne sprístupniť požadovanú informáciu, vydá o tom v stanovenej (alebo v predĺženej) lehote písomné rozhodnutie, ktoré musí obsahovať výrok o nesprístupnení informácie, dôvody, pre ktoré informáciu nebolo možné sprístupniť, a poučenie o odvolaní (teda či existuje opravný prostriedok a za akých podmienok ho možno použiť). Ak informáciu nesprístupní právnická osoba, ktorú založil štát, obec alebo vyšší územný celok (štátne, obecné podniky), postúpi žiadosť s podnetom na vydanie rozhodnutia bezodkladne, najneskôr do troch dní, subjektu, ktorý ju založil alebo s ktorým uzavrela zmluvu o plnení úloh na úseku starostlivosti o životné prostredie. Ten je povinný v rovnakej lehote (8 resp. 15 pracovných dní) vydať rozhodnutie o nesprístupnení informácie alebo informácie sprístupniť. Zdravotná poisťovňa postúpi podnet na vydanie rozhodnutia Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej SR.

Nevydanie rozhodnutia – fiktívne rozhodnutie (§ 18 ods. 3)

Ak povinná osoba v lehote na vybavenie žiadosti neposkytla žiadateľovi informácie a ani nevydala rozhodnutie o nesprístupnení informácie, predpokladá sa, že vydala rozhodnutie, ktorým odmietla poskytnúť informáciu (tzv. fiktívne rozhodnutie). Za deň doručenia rozhodnutia sa v tomto prípade považuje tretí deň od uplynutia lehoty na vybavenie žiadosti o informácie (t. j. 11.- ty, resp. 18.-ty pracovný deň). Takéto rozhodnutie je vždy nezákonné, keďže zákon ukladá povinnosť povinnej osobe písomne rozhodnúť o nesprístupnení informácie a svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Fikciu rozhodnutia zákon vytvoril za tým účelom, aby sa žiadateľ proti nečinnosti povinnej osoby mohol odvolať.

Spôsob obmedzovania práva na informácie (§ 12)

Z ustanovenia § 12 vyplýva, že ak sú medzi požadovanými informáciami aj informácie, ktoré sú podľa § 8 - § 11 infozákona vylúčené zo sprístupnenia, povinná osoba nemôže zamietnuť sprístupnenie všetkých požadovaných informácií (napr. celého dokumentu obsahujúceho osobné údaje alebo utajované skutočnosti). Povinná osoba v takom prípade nesprístupní (vylúči) takéto informácie (napr. znečitateľníť prekrytím alebo začiatnením) a ostatné informácie musí sprístupniť.

Ak teda požadované dokumenty obsahujú čo len niektoré čiastkové informácie, ku ktorým nie je podľa zákona vylúčený prístup, povinná osoba je tieto informácie povinná sprístupniť. Nie

je možné zamietnuť prístup ku všetkým informáciám nachádzajúcim sa v dokumente z dôvodu, že iba niektoré informácie podliehajú ochrane.

Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 2/10 zo dňa 30. marca 2010: „*Další dostatečnou ochranu či „pojistku“ obsahuje ustanovení § 12 zákona o svobodném přístupu k informacím. ... (které) uvádí, že všechna omezení práva na informace provede povinný subjekt tak, že poskytne požadované informace včetně doprovodných informací po vyloučení těch informací, u nichž to stanoví zákon (právo odepřít informaci trvá pouze po dobu, po kterou trvá důvod odepření; v odůvodněných případech povinný subjekt ověří, zda důvod odepření trvá). Obsahem § 12 zákona o svobodném přístupu k informacím je tak **pravidlo selekce; to odpovídá požadavku, aby oprávněné omezení přístupu k informacím bylo vždy uplatněno jen v nejmenším nutném rozsahu. Toliko toto ustanovení tedy naplňuje a garantuje požadavek minimalizace zásahu do základního práva či svobody...**“*

Ak požadované informácie (napríklad dokument) obsahujú osobné údaje, vylúčenie týchto informácií sa vykonáva **anonymizáciou** (1) osobných údajov – t. j. znečitateľným konkrétnemu údaju identifikujúceho fyzickú osobu (napríklad adresa bydliska alebo rodné číslo). Podobne v prípade dokumentu, ktorý obsahuje informácie, ktoré sú utajovanými skutočnosťami alebo obchodným tajomstvom, sa tieto informácie **znečitateľnia či inak zneprístupnia**.

Ak sú spomedzi požadovaných informácií niektoré informácie vylúčené, ide o nesprístupnenie informácií, o ktorom je potrebné vydať **písomné rozhodnutie** podľa § 18 ods. 2 zákona o slobode informácií.

Z druhej vety § 12 zákona o slobode informácií vyplýva princíp dočasnosti ochrany informácií. Znamená to, že ak informácia prestane byť podľa zákona chránenou (napr. prestane spĺňať znaky obchodného tajomstva), nie je možné, aby ju povinná osoba naďalej odmietala sprístupniť.

Príklad: Žiadateľ požiadal mesto Bratislava o sprístupnenie kópie zápisnice zo zasadnutia mestskej rady. Primátor mesta Bratislava zápisnicu odmietol sprístupniť z dôvodu, že obsahuje osobné údaje fyzických osôb. Krajský súd v Bratislave aj Najvyšší súd SR zrušili rozhodnutie primátora ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 SžI 2/2009 zo dňa 22. septembra 2009: „*Senát Najvyššieho súdu SR dospel k záveru, že dôvody rozhodnutia obsiahnuté v napadnutom rozsudku sú vecne správne, odvolací súd sa v plnom rozsahu s nimi stotožnil a na zdôraznenie uvádza, že v tomto prípade nepovažuje za zákonný dôvod na odmietnutie poskytnutia informácií obranu žalovaného, že predmetná zápisnica zo zasadnutia mestskej rady nie je úplným zápisom, ale ide len o rámcový záznam o priebehu zasadnutia. Takýmto dôvodom nie je ani skutočnosť tvrdená žalovaným, že dôvodom na nesprístupnenie žalobcom požadovanej zápisnice zo zasadnutia mestskej rady zo dňa 19.6.2008 je, že predmetná zápisnica obsahuje údaje o fyzických osobách, ktorých zverejnenie by mohlo znamenať porušenie zákona č. 428/2002 Z. z.*

Podľa názoru senátu Najvyššieho súdu SR ak zápisnica z rokovania mestskej rady zo dňa 19.6.2008 obsahovala údaje o fyzických osobách, ktoré by podľa názoru žalovaného mohli znamenať porušenie zákona č. 428/2002 Z. z., mal žalovaný postupovať v súlade s § 9 ods. 2 citovaného zákona... Z dôvodu, že žalovaný v tomto prípade takýmto spôsobom nepostupoval,

keď neposkytol žalobcovi celú zápisnicu z rokovania mestskej rady, porušil zákon č. 211/2000 Z. z., keďže podľa názoru odvolacieho súdu mal postupovať tak, že žalobcovi mal poskytnúť požadovanú informáciu, teda zápisnicu z rokovania mestskej rady zo dňa 19.6.2008 a to bez osobných údajov dotknutých osôb, respektíve bez takých údajov, na ktoré sa vzťahuje obmedzenie prístupu k informáciám upravené v §§ 8, 9, 11, 12 zákona č. 211/2000 Z. z., predovšetkým podľa ust. § 12 citovaného zákona, podľa ktorého povinná osoba všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva tak, že sprístupní požadované informácie vrátane sprievodných informácií po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon.“

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 7 A 3/2002 zo dňa 14. januára 2004: *„Pokud jde o rozsah, v jakém lze odmítnout poskytnutí osobních údajů, Nejvyšší správní soud má za to, že osobním údajům je poskytnuta dostatečná ochrana již jejich znečitelněním v autentickém textu a proto nelze odmítnout poskytnout celou ucelenou část textu tyto údaje obsahující.“*

(1) Podľa § 5 písm. h) zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov je „pseudonymizáciou“ je „spracúvanie osobných údajov spôsobom, že ich nie je možné priradiť ku konkrétnej dotknutej osobe bez použitia dodatočných informácií“.

Aké informácie nemožno sprístupniť

Zákon je postavený na princípe „čo nie je tajné je verejné“. Zákon presne stanovuje kategórie informácií, ktoré z dôvodu ochrany záujmov štátu alebo práv iných nemožno sprístupniť. Povinná osoba v týchto prípadoch sprístupní požadované informácie po vylúčení tých, pri ktorých to ustanovuje zákon (napr. už spomínaným začíernením).

Nemožno sprístupňovať:

- utajené skutočnosti a informácie, ktoré sú predmetom bankového alebo daňového tajomstva podľa osobitných zákonov,
- informácie, ktoré sa týkajú súkromia a osobných údajov, okrem niektorých osobných údajov verejných činiteľov a funkcionárov,
- obchodné tajomstvo,
- informácie, ktoré boli povinnej osobe odovzdané osobou, ktorá nie je povinná sprístupňovať informácie a ktorá na výzvu povinnej osoby písomne oznámila, že so sprístupnením informácie nesúhlasí. To neplatí, ak tieto informácie boli získané za verejné financie alebo ak ide o informácie týkajúce sa použitia verejných prostriedkov, nakladania s majetkom štátu, obce, VÚC, právnických osôb zriadených zákonom alebo na základe zákona alebo nakladania s finančnými prostriedkami EÚ,
- informácie, ktoré povinná osoba zverejňuje na základe osobitného zákona len po určitú dobu (napríklad štatistické informácie Štatistického úradu).
- informácie, ktorých zverejnenie by predstavovalo zásah do práv na ochranu duševného vlastníctva, okrem prípadov, v ktorých oprávnená osoba udelí súhlas so sprístupnením

informácií (napríklad autorské práva k počítačovým programom, literárnym dielam, architektonickým projektom a pod.).

- informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdov vrátane medzinárodných súdnych orgánov alebo orgánov činných v trestnom konaní okrem informácii o vznesení obvinenia, rozhodnutiach alebo o výsledkoch konania, ak tým nebude ohrozené alebo zmarené plnenie úloh štátu,
- informácie týkajúce sa zmierovacieho, arbitrážneho alebo rozhodcovského konania okrem informácií o rozhodnutiach alebo o výsledkoch konania, ak ich sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy,
- informácie týkajúce sa miesta výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín, ak hrozí ich neprípustné rušenie, poškodzovanie alebo ničenie,
- informácie, ktorých zverejnenie by bolo v rozpore s právne záväznými aktmi Európskych spoločenstiev a Európskej únie alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná,
- informácie týkajúce sa výkonu kontroly alebo dozoru orgánmi verejnej moci (inšpekcie, Najvyšší kontrolný úrad apod.) okrem informácií o rozhodnutiach alebo o inom výsledku kontroly, dohľadu alebo dozoru, ak ich sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy,
- informácie, ktorých zverejnenie by mohlo spôsobiť narušenie alebo zničenie jadrového zariadenia alebo objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov podľa osobitných predpisov.

Ako sa brániť proti nesprístupneniu informácie

Odvolanie

Proti rozhodnutiu povinnej osoby o odmietnutí sprístupniť požadovanú informáciu možno podať **odvolanie v lehote 15 dní** od doručenia rozhodnutia o nesprístupnení informácie alebo v lehote 15 dní od fiktívneho doručenia rozhodnutia (dňom fiktívneho doručenia je 3. deň od uplynutia 8-dňovej zákonnej lehoty – t. j. lehota na podanie odvolania začína plynúť 12. deň od podania žiadosti). Treba zdôrazniť, že v prípade lehoty na podanie odvolania ide o bežné dni, nie pracovné. Ak teda posledný deň lehoty prípadne na sobotu alebo na deň pracovného pokoja (štátne sviatky, sviatky a nedele), je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň. Pre zachovanie lehoty postačuje, ak sa odvolanie odovzdá v posledný deň lehoty na poštovú prepravu. V prípade, že rozhodnutie o nesprístupnení informácie obsahovalo nesprávne poučenie (resp. žiadne), platí, že odvolateľ ho podal včas, ak tak urobil najneskôr do troch mesiacov odo dňa oznámenia rozhodnutia.

Odvolanie sa podáva tej povinnej osobe, ktorá vydala rozhodnutie alebo ktorá ho mala vydať (fiktívne rozhodnutie). Odvolanie je možné podať:

- v listinnej podobe s vlastnoručným podpisom,
- ústne do zápisnice,

- faxom, elektronickou poštou, ktoré treba najneskôr do troch dní potvrdiť písomne alebo ústne do zápisnice,
- elektronicky so zaručeným elektronickým podpisom.

Z odvolania musí byť zrejmé:

- ktorému orgánu je adresované,
- kto ho podáva,
- v akej veci (číslo konania)
- proti akému rozhodnutiu smeruje (spisová značka a deň vydania rozhodnutia; v prípade fiktívneho rozhodnutia sa odporúča vypočítať a uviesť deň, v ktorý sa toto rozhodnutie považuje za doručené),
- rozsah odvolania (či smeruje proti rozhodnutiu ako celku alebo len proti niektorým jeho výrokom),
- dôvody odvolania (v čom vidí odvolateľ nesprávnosť a nezákonnosť napadnutého rozhodnutia),
- čoho sa účastník konania domáha (návrh, ako má odvolací orgán rozhodnúť),
- dátum a podpis odvolateľa.

Povinná osoba ako prvostupňový orgán môže v lehote **30 dní** odvolanie posúdiť, pričom nie je vylúčené, že o ňom aj sama rozhodne - podmienkou je, že mu vyhovie v plnom rozsahu (tzv. autoremedúra). V opačnom prípade odvolanie doručí odvolaciemu orgánu, ktorým je spravidla nadriadený orgán povinnej osoby.

Odvolací orgán rozhodne o odvolaní **do 15 dní od doručenia odvolania**. V praxi teda môže trvať rozhodovanie o odvolaní **až 45 dní**. V prípade, že je odvolací orgán nečinný, znovu platí fikcia, že bolo rozhodnuté fiktívnym rozhodnutím o nesprístupnení informácie. Za deň doručenia rozhodnutia sa v odvolacom konaní považuje **druhý deň po uplynutí lehoty na vydanie rozhodnutia**.

V praxi sa dokonca môže vyskytnúť situácia, kedy prvostupňový správny orgán nepostúpi odvolanie odvolaciemu orgánu. Podľa rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky ani skutočnosť, že prvostupňový správny orgán nepostúpil odvolanie odvolaciemu orgánu v lehote 30 dní, nemôže byť žiadateľovi na ujmu. V takomto prípade vzniká po 45 dňoch od podania odvolania (lehota 30 dní pre prvostupňový orgán na autoremedúru, plus 15 dní pre odvolací orgán na rozhodnutie o odvolaní) fikcia zamietavého rozhodnutia o odvolaní, a to napriek tomu, že odvolanie fakticky nebolo odvolaciemu orgánu doručené.

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 1 As 15/2008 zo dňa 11. marca 2008 „*Spornou je pak otázka, od kdy začíná odvolacímu orgánu běžet 15 denní lhůta pro vydání jeho rozhodnutí v případě, že mu prvostupňový orgán nepředložil odvolání ve 30 denní lhůtě dle § 57 odst. 2 správního řádu, resp. zda vůbec začne tato lhůta odvolacímu orgánu běžet, pokud jako v tomto případě prvostupňový orgán odvolání žadatele ve skutečnosti vůbec nepředloží. ... Aby byl v daném případě zachován přístup žadatele o informace k soudní ochraně poskytované ve správním soudnictví, je zcela nezbytné, aby měl možnost jednoznačně určit, kdy nastala fikce vydání rozhodnutí o jeho odvolání. ... Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že v případě, kdy prvostupňový správní orgán ve skutečnosti vůbec nepředloží odvolacímu orgánu odvolání žadatele o informace ve lhůtě 30 dnů od podání odvolání, jak stanoví § 57 odst. 2 správního řádu, nastane fikce vydání*

rozhodnutí o odvolání dle § 16 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., a to 45. dnem od podání odvolání. “

V praxi sa taktiež objavila otázka, či odvolací orgán môže potvrdiť prvostupňové fiktívne rozhodnutie povinnej osoby o nesprístupnení informácie, ak príde k záveru, že požadovanú informáciu nemožno sprístupniť. Najvyšší súd SR rozhodol, že odvolací orgán nemôže potvrdiť prvostupňové fiktívne rozhodnutie vzniknuté v dôsledku nezákonnej nečinnosti povinnej osoby, ale mal by ho zrušiť a vec vrátiť povinnej osobe.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sži 1/2010 zo dňa 16. júna 2010: „*Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že účelom ustanovenia inštitútu fiktívneho rozhodnutia v zmysle § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií nebolo legalizovať nečinnosť povinných osôb pri rozhodovaní o žiadostiach podľa tohto zákona, ale jeho účelom bolo práve naopak poskytnúť ochranu tomu, kto sa obrátil so žiadosťou na povinnú osobu v prípade jej nečinnosti. **Pokiaľ žalovaný preskúmaným rozhodnutím na takúto nezákonnosť postupu prvostupňového správneho orgánu neprihliadol a fiktívne rozhodnutie potvrdil, je potrebné takéto rozhodnutie považovať za nezákonné. Nemožno súhlasiť ani s názorom žalovaného, že tým, že vo veci žiadosti rozhodol rozhodnutím, v ktorom odôvodnil zamietnutie žiadosti žiadateľa o sprístupnenie informácií, vykonal zmenu, ktorou odstránil všetky nedostatky prvostupňového rozhodnutia. Žiadateľ podľa zákona o slobode informácií, aj pokiaľ správny orgán jeho žiadosti nemienil vyhovieť, mal právo na vydanie rozhodnutia, ktoré by bolo riadne odôvodnené a súčasne mal právo podať proti nemu opravný prostriedok, obhajujúc dôvodnosť svojej žiadosti a súčasne napadnúť dôvody, pre ktoré správny orgán prvého stupňa jeho žiadosti nevyhovet. Pokiaľ však správny orgán prvého stupňa vo veci žiadosti nerozhodol rozhodnutím s náležitosťami podľa § 47 správneho poriadku a platí fikcia rozhodnutia o zamietnutí žiadosti podľa § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií, žalovaný ako odvolací správny orgán nemohol tento nedostatok napraviť potvrdením fiktívneho rozhodnutia, pretože takýmto postupom žiadateľovi odňal právo na dvoj inštančný postup, pretože proti rozhodnutiu odvolacieho orgánu nemohol už podať riadny opravný prostriedok. “***

Osobitná úprava odvolania v oblasti slobodného prístupu k informáciám predpokladá určité osobitosti v prípade rozhodovania o opravných prostriedkoch vybraných subjektov:

1. O odvolaní proti rozhodnutiu **obecného úradu** v zmysle § 19 ods. 2 druhej vety rozhoduje starosta obce (primátor). Úprava v infozákone sa teda v časti o rozhodovaní obecného úradu považuje za špeciálnu právnu úpravu vo vzťahu k zákonu č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

V praxi sa však opakovane vyskytla situácia, kedy hneď prvostupňové rozhodnutie o nesprístupnení informácie vydal starosta (resp. primátor), napr. z dôvodu, že nepovažuje obecný alebo mestský úrad za oprávnený vydávať rozhodnutia vo veciach územnej samosprávy. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe¹ v takom prípade treba považovať prvostupňové rozhodnutie starostu za rozhodnutie obecného úradu a v druhom stupni má o odvolaní rozhodnúť znovu starosta. Až neúspešným využitím tohto opravného prostriedku vzniká právo na súdny prieskum rozhodnutia.

¹ Uznesenie Ústavného súdu z 29. apríla 2009 sp. zn. II. ÚS 160/2009; rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 sži 4/2010 zo dňa 9. novembra 2010.

2. Napriek tomu, že infozákon priamo neobsahuje právnu úpravu odvolacieho konania voči rozhodnutiam **samosprávnych krajov** (vyšších územných celkov, VÚC), v danom prípade sa analogicky (obdobne) uplatňuje tá istá úprava prvostupňového a odvolacieho konania ako pri obciach a mestách (§ 19 ods. 2 druhá veta infozákona). Podľa rozhodovacej praxe súdov² v prípade poskytovania informácií samosprávnym krajom ide o tzv. prenesený výkon štátnej správy, a nie o výkon samosprávy, resp. samosprávnych kompetencií, teda v prvom stupni vydáva rozhodnutia úrad samosprávneho kraja a v druhom stupni o odvolaní rozhoduje predseda samosprávneho kraja. Odvolanie voči rozhodnutiu o nesprístupnení informácií sa ale podáva prvostupňovému orgánu, t. j. úradu samosprávneho kraja.
3. Odvolanie proti rozhodnutiam **ústredných orgánov štátnej správy** (napr. ministerstiev) sa nazýva „rozklad“ z dôvodu, že tieto povinné osoby nemajú nadriadený orgán, o odvolaní rozhoduje samotný vedúci orgánu (napríklad minister). Spôsob a znenie rozhodnutia navrhuje osobitná, tzv. rozkladová komisia. Nie je však podstatné, či žiadateľ nazve podanie „odvolanie“ alebo „rozklad“.
4. Infožiadosť je možné adresovať aj **súdom** – tie však v rámci rozhodovania o infožiadostiach nemajú postavenie súdneho orgánu, ale orgánu verejnej správy. Prvostupňové rozhodnutie okresného súdu o odmietnutí poskytnutia informácií je preskúmateľné v odvolacom konaní, ktoré vykonáva krajský súd. Prvostupňové rozhodnutie krajského súdu o odmietnutí poskytnutia požadovaných informácií preskúmava Ministerstvo spravodlivosti SR. Druhostupňové rozhodnutie je rovnako preskúmateľné v správnom súdnictve. (Pripomíname, že súdy majú len obmedzenú povinnosť sprístupňovať informácie, a teda sprístupňujú len rozhodnutia súdov, nie napríklad aj iné informácie zo spisového materiálu.)
Nápomocným v získavaní informácií z rezortu spravodlivosti môže byť aj webový modul [Poskytovanie informácií zo súdnej a justičnej štatistiky – štatistické údaje súdov](#), ktorý je realizovaný Ministerstvom spravodlivosti SR a organizácií v jeho pôsobnosti.

Správna žaloba

Ak žiadateľ nesúhlasí s vybavením svojej žiadosti v odvolacom konaní, môže sa ešte obrátiť na súd so **žalobou o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia** odvolacieho orgánu.

Preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o nesprístupnení informácie správnym súdom je možné na základe všeobecnej správnej žaloby podľa § 177 a nasl. zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok. Žaloba sa podáva v lehote **2 mesiacov od doručenia rozhodnutia**.

Zmeškanie tejto lehoty nemožno odpustiť.

Žalovaným je orgán, ktorý rozhodol v odvolacom konaní.

Žaloba sa podáva na krajskom súde, v obvode ktorého má sídlo povinná osoba, ktorá rozhodla v prvom stupni.

Na rozdiel od iných konaní v tomto prípade žiadateľ o informáciu môže podať žalobu na súd aj sám a nemusí byť povinne zastúpený advokátom. Avšak vzhľadom k tomu, že konanie pred správnym súdom je v zásade písomné (účastníci konania však môžu v žalobe, resp. vo

² Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sžo 182/2010 zo dňa 20. júla 2011.

vyjadrení k žalobe požiadať o nariadenie pojednávania), prevažná časť úspechu žalobcu v konaní závisí od správnej formulácie žalobných bodov a odôvodnenia. Z toho dôvodu je vhodné v zložitejších konaniach zväžiť právnu pomoc advokáta, resp. v prípade splnenia podmienok služby Centra právnej pomoci.

Náležitosti žaloby:

- identifikácia napadnutého rozhodnutia o odvolaní (napr. spisovou značkou a dňom vydania)
- identifikácia žalobcu (meno a priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a príp. aj ďalšie kontaktné údaje),
- identifikácia žalovaného (t. j. odvolací orgán, ktorý vydal rozhodnutie o odvolaní),
- uvedenie konkrétnych dôvodov, pre ktoré považuje rozhodnutie o nesprístupnení informácie za nezákonné,
- doloženie kópie žiadosti o sprístupnenie informácie, ako aj rozhodnutia prvoinštančného a odvolacieho orgánu a všetkých dôkazov, ktoré preukazujú žalobcove tvrdenia,

Súdny poplatok za podanie žaloby je 70 eur (súd pošle výzvu na jeho zaplatenie). Od povinnosti platiť poplatok sú niektoré subjekty oslobodené (napr. nadácie, charitatívne, humanitárne, ekologické organizácie, združenia pôsobiace na ochranu spotrebiteľov).

Súd preskúma zákonnosť rozhodnutia a ak je rozhodnutie nezákonné, zruší ho a vráti celú vec orgánu, ktorý rozhodnutie vydal, aby o veci vykonal nové konanie a aby znovu rozhodol. Pritom musí orgán rešpektovať právny názor súdu.

Pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia správny súd môže uložiť žalovanému, aby v lehote určenej súdom uviedol dôvody, pre ktoré nemožno požadovanú informáciu sprístupniť. Ak sa nepreukáže existencia dôvodov na nesprístupnenie informácie, správny súd v rozsudku uloží povinnosť osobe povinnej sprístupniť požadovanú informáciu.

Rozhodnutie súdu je konečné a právoplatné. Ak sú splnené zákonné podmienky, možno ho preskúmať na základe osobitného opravného prostriedku, ktorým je kasačná sťažnosť. Tú však musí pripraviť advokát a rozhoduje o nej Najvyšší správny súd Slovenskej republiky.

Podnet prokurátorovi

V prípade pochybností o zákonnosti vybavenia žiadosti sa žiadateľ môže obrátiť s podnetom aj na prokurátora, a to v zmysle § 31 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre.

Podnet možno podať písomne, ústne do zápisnice, telefaxom alebo elektronickými prostriedkami (len so zaručeným elektronickým podpisom).

Podnet musí obsahovať:

- komu je určený,
- akej veci sa týka (t. j. preskúmania zákonnosti spôsobu vybavenia žiadosti o informácie),
- kto ho podáva (identifikačné údaje žiadateľa, t. j. meno, priezvisko, korešpondenčná adresa, príp. ďalšie kontaktné údaje),

- proti komu smeruje (orgán, ktorú úplne / čiastočne nevyhovela žiadosti),
- čoho sa podávateľ podnetu domáha (preskúmanie zákonnosti),
- odôvodnenie podnetu (na základe čoho sa žiadateľ domnieva, že jeho žiadosti nebolo vyhovené v súlade so zákonom),
- dátum a podpis podávateľa podnetu, resp. jeho zástupcu.

K podnetu treba priložiť kópiu žiadosti o poskytnutie informácií a rozhodnutie, ktorým povinná osoba nevyhovela sprístupniť požadovanú informáciu.

Podnet možno podať na ktorejkoľvek prokuratúre, prijatie písomného podnetu je prokurátor povinný potvrdiť. Lehota na vybavenie podnetu je dva mesiace odo dňa, kedy bol podnet pridelený prokurátorovi, v odôvodnených prípadoch (napr. sťažené vyhľadávanie podkladov, zložitá právna podstata veci) môže nadriadený prokurátor túto lehotu predĺžiť. Na základe podnetu môže prokurátor vydať buď protest prokurátora proti nezákonnému rozhodnutiu alebo upozornenie prokurátora na nesprávny úradný postup.

,Viac sa o právomociach prokurátora v správnom konaní môžete dozvedieť v kapitole Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí.

Priestupkové konanie

Okrem preskúmania zákonnosti postupu povinnej osoby ako takej, prichádza do úvahy aj posudzovanie priestupkovej zodpovednosti konkrétneho úradníka, ktorý konal v danej veci. Úprava priestupkového konania na úseku práva na prístup k informáciám sa nachádza duálne jednak v § 21 infozákona a taktiež v § 42a zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch, v zmysle ktorých sa priestupku dopustí ten, kto:

- a) „*vedome vydá a zverejní nepravdivé alebo neúplné informácie,*“ – t. z. daná osoba si je "vedomá" nepravdivosti alebo neúplnosti informácie a napriek tomu ju zverejní alebo sprístupní,
- b) „*vydaním rozhodnutia, príkazu alebo iným opatrením zapríčiní porušenie práva na sprístupnenie informácií,*“ – ak zamestnanec povinnej osoby koná v zmysle inštrukcie riadiacej osoby v rámci zamestnávateľa – je táto riadiaca osoba priestupkovo zodpovedná;
- c) „*poruší inú povinnosť ustanovenú infozákonom.*“ - rozhodujúce, či porušenie povinnosti naplní znaky priestupku – t. j. či porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti na sprístupňovaní informácií.

Častým predpokladom pre uplatnenie predmetného zodpovednostného režimu je nečinnosť osoby konajúcej v mene povinnej osoby, a teda požadované informácie nesprístupnila ani o tom nevydala rozhodnutie. Podľa § 18 ods. 2 infozákona musí povinná osoba vydať písomné rozhodnutie v prípade, že požadovanú informáciu nesprístupní čo i len sčasti. Teda ak povinná osoba v zákonnej lehote požadovanú informáciu nesprístupní, ani nerozhodne o jej

nesprístupnení riadne odôvodneným písomným rozhodnutím, poruší túto zákonnú povinnosť, čo môže zakladať priestupkovú zodpovednosť.³

Priestupkom môže byť aj porušenie povinností týkajúcich sa povinného zverejňovania informácií vyplývajúcich z §5 - § 6 infozákona, teda napr. nezverejnenie zmluvy alebo faktúry, ktorá má byť podľa zákona zverejnená.

Uvedený priestupok je možné prejednať len na návrh postihnutej osoby (resp. jej zákonného zástupcu alebo opatrovníka), **ktorá je zároveň účastníkom konania o priestupku. Podozrenie zo spáchania priestupku je možné oznámiť na príslušnom okresnom úrade** (v obvode ktorého ku spáchaniu priestupku došlo, t. j. v obvode orgánu, ktorý rozhodoval o infožiadosti), **a to do troch mesiacov odo dňa, kedy sa žiadateľ o porušení zákona dozvedel.** Opäť zdôrazňujeme, že konanie začína výlučne na návrh, ktorého náležitosti sú:

- identifikácia postihnutej osoby (koho práva boli konaním povinnej osoby porušené),
- označenie páchatel'a priestupku (postačuje uvedenie názvu povinnej osoby),
- popisanie rozhodujúcich skutočností - akým spôsobom došlo k spáchaniu priestupku konaním povinnej osoby a jej zamestnancov, prípadne ktoré ustanovenie infozákona bolo porušené.

Za priestupok môže byť zodpovedný iba jednotlivец, týmto spôsobom tak dochádza k individualizácii zodpovednosti za porušovanie infozákona, kedy zodpovednosť za vybavovanie konkrétnej infožiadosti nesie konkrétny zamestnanec, resp. vedúci danej inštitúcie, ak takíto zamestnanci nie sú určení. Pre naplnenie skutkovej podstaty priestupku podľa infozákona sa pritom nevyžaduje úmyselné konanie, postačuje aj nedbanlivostné zavinenie. V praxi je ale pochopiteľné, že navrhovateľ nevie presne identifikovať osobu zodpovednú za spáchanie priestupku (najmä v prípade priestupkov spáchaných nečinnosťou), aj s ohľadom k tomu, že jej zistenie je možné len v spolupráci s povinnou osobou, ktorá má na výsledku veci (v zásade) protichodný záujem. Súdy v takomto prípade opakovane rozhodli, že orgán prejednávajúci priestupok je povinný sám zistiť, ktorá konkrétna osoba je zodpovedná za spáchanie priestupku a nemôže konanie o priestupku zastaviť z dôvodu, že navrhovateľ presne neidentifikoval zodpovednú osobu.

Sankciou za spáchanie priestupku v je v tomto prípade pokuta do výšky **1659 eur** alebo **zákaz činnosti až na dva roky.**

³ rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 sži 1/2010 zo dňa 16. júna 2010: „Pokiaľ žalovaný v odvolaní tvrdil, že v prípade prvostupňového rozhodnutia ide o rozhodnutie, ktoré je v súlade s ustanovením § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií, keďže samotný zákon pripúšťa vydanie „fiktívneho“ rozhodnutia, ktorým povinná osoba odmietla poskytnúť informáciu, odvolací súd poukazuje na to, že súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom takéto tvrdenie nespochybnil. Nezákonnosť postupu správneho orgánu prvého stupňa podľa záveru odvolacieho súdu v podstate zhodne s názorom súdu prvého stupňa spočívala v tom, že účastník správneho konania, teda žiadateľ o poskytnutie požadovaných informácií mal právo, aby správny orgán, pokiaľ jeho žiadosti nemienil vyhovieť, rozhodol rozhodnutím tak, ako to ustanovil zákonodarca v právnej norme § 18 ods. 2 zákona o slobode informácií, ktoré by obsahovalo náležitosti rozhodnutia podľa § 47 správneho poriadku, z ktorého odôvodnenia by sa žiadateľ mohol dozvedieť dôvody, pre ktoré jeho žiadosti nebolo vyhovieť. Vzhľadom k tomu, že správny orgán v danom prípade takto nepostupoval, odňal žiadateľovi – žalobcovi, právo sa domáhať zákonom ustanoveným postupom ochrany svojho práva na orgáne Slovenskej republiky zaručený mu v Ústave Slovenskej republiky v článku 46 ods. 1.“

Pre úplnosť dodávame, že neplnenie povinností plynúcich z infozákona môže naplniť až skutkovú podstatu trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon. Táto môže byť naplnená, ak verejný činiteľ vykonáva svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu alebo nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho právomoci alebo z rozhodnutia súdu – v danom prípade sa však už vyžaduje úmyselné konanie smerujúce k spôsobeniu škody inému, resp. zadováženiu neoprávneného prospechu sebe alebo inému.

Úhrada nákladov za informácie

Informácie sa sprístupňujú **bezplatne**, s výnimkou úhrady za reálne vynaložené materiálne náklady (napríklad cena spotrebovaného papiera, obálky, CD nosiče, poštovné). Podrobnosti stanovuje vyhláška Ministerstva financií SR č. 481/2000 Z. z. o podrobnostiach úhrady nákladov za sprístupnenie informácií. Podľa § 1 tejto vyhlášky sa za materiálne náklady považujú náklady na:

- a) obstaranie technických nosičov dát, a to najmä diskiet, kompaktných diskov,
- b) vyhotovenie kópií požadovaných informácií, a to najmä na papier,
- c) obstaranie obalu, a to najmä obálok,
- d) odoslanie informácií, a to najmä na poštovné.

Výška úhrady za technické nosiče dát, papier alebo obálky má presne zodpovedať nákladom, ktoré povinná osoba vynaložila na ich zaobstaranie (kúpu). Sadzobníky určujúce nadmerne vysoké úhrady materiálnych nákladov sú v rozpore so zákonom o slobode informácií i s vyhláškou Ministerstva financií SR.

Podľa § 3 uvedenej vyhlášky môže žiadateľ uhradiť povinnej osobe náklady poštovou poukážkou, bezhotovostným prevodom na účet v banke alebo v hotovosti do pokladne. Existujúca judikatúra sa priklonila aj k výkladu, že platba na dobierku je prípustná, napriek tomu, že ide o platbu vopred.

Povinná osoba **môže zaplatenie úhrady nákladov odpustiť**. Tento postup sa široko využíva najmä v prípadoch, v ktorých výška úhrady nákladov dosahuje nízku sumu. Čo sa týka materiálnych nákladov vynaložených na sprístupnenie informácie osobe so zmyslovým postihnutím, tie vždy znáša povinná osoba a nie je potrebné, aby ich úhradu osobitne odpúšťala.

Podľa súdnej praxe nemožno podmieňovať vybavenie žiadosti predbežným zaplatením úhrady materiálnych nákladov:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 19 S 216/02 zo dňa 14. novembra 2002: „*Obmedziť právo na sprístupnenie informácií je teda možné len zo zákonom ustanovených dôvodov. Nezaplatenie finančnej úhrady materiálnych nákladov vopred nie je podľa zákona o slobode informácií dôvodom na obmedzenie prístupu k informáciám. Z procesu sprístupňovania informácií, ktorý je upravený v ust. § 14 a nasl. cit. zákona nevyplýva pre povinnú osobu možnosť nerozhodnúť o žiadosti o informáciu alebo informáciu nesprístupniť z dôvodu, že žiadateľ vopred nezaplatil finančnú úhradu nákladov. Zaplatenie finančnej úhrady vopred nie je podľa zákona podmienkou ďalšej činnosti štátneho orgánu. ... Podľa ust. § 17 ods. 1 zákona o slobode informácií, žiadosť o sprístupnenie informácie povinná osoba vybaví bez zbytočného odkladu, najneskôr do 10 dní od podania žiadosti. Z*

uvedeného vyplýva, že povinná osoba musí teda do 10 dní buď informácie sprístupniť, alebo vydať písomné rozhodnutie o nesprístupnení informácií. Žiadateľovi teda jednoznačne zo zákona vyplýva právo, aby sa o jeho žiadosti v zákonnej lehote (do 10 dní) rozhodlo, a to bez ohľadu na to, či vopred zaplatil finančnú úhradu materiálnych nákladov alebo nie.“

Uvedený bezplatný prístup k informáciám si ale nemožno zamieňať s poplatkovou povinnosťou podľa osobitných predpisov. Ak osobitný zákon ustanovuje správny poplatok za poskytnutie určitého dokumentu (informácie), má tento predpis prednosť a obchádzanie prostredníctvom infozákona nie je prípustné (napr. žiadosť o výpis z obchodného registra na právne účely adresovaná registrovému súdu).

Ďalšie informácie

Vzory, odkazy, predpisy

Nižšie nájdete praktické vzory podaní, súvisiace právne predpisy a užitočné odkazy k téme Ako získať informácie? Vzory podaní vám môžu pomôcť v komunikácii so štátnymi orgánmi. Môžete si ich upraviť podľa vlastných potrieb, sú k dispozícii na stiahnutie zdarma.

Vzory podaní

[Žiadosť o informácie](#)

[Odvolanie proti nesprístupneniu informácií](#)

[Odvolanie proti fiktívnemu rozhodnutiu o nesprístupnení informácií](#)

[Návrh na prejednanie priestupku](#)

[Žaloba proti rozhodnutiu o nesprístupnení informácií](#)

[Žaloba ohľadom nezákonného postupu súdu pri zákaze nahrávania](#)

Na stiahnutie

Publikácia [Zákon o slobodnom prístupe k informáciám](#). Komentár, problémy z praxe, rozhodnutia súdov (2012, autor Peter Wilfling)

Publikácia [Čo nie je tajné, je verejné](#) (2000, autori Tomáš Kamenec, Vladimír Pirošík) (toto je staršia publikácia vydaná pred novelizáciami zákona)

Súvisiace právne predpisy

[Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd \(článok 10\) v znení protokolov č.3, 5 a 8 \(Oznámenie č. 209/1992 Zb.\)](#),

[Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach](#)

Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, (Oznámenie č. 120/1976 Zb.)

Ústava Slovenskej republiky (článok 26),

Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (zákon o slobode informácií),

Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

Užitočné odkazy

[Webová stránka Ministerstva vnútra SR » informácie o registrácii, vzory dokumentov a tlačív, kontakty](#)

[Čo nie je tajné, je verejné! » webový portál prevádzkovaný Changenet.sk](#)

[Fotbalový klub vlastnený radnicí nesmí nic tajiť » tlačová správa](#)

Otázky a odpovede

OTÁZKA: Kto si môže žiadať informácie?

ODPOVEĎ: Ktokoľvek, pričom nie je potrebné preukazovať dôvod alebo záujem, prečo žiadateľ informáciu potrebuje.

OTÁZKA: Na aké informácie mám právo?

ODPOVEĎ: Na všetky informácie, ktoré má povinná osoba k dispozícii, pokiaľ jej zverejnenie právne predpisy výslovne nevylučujú.

OTÁZKA: Čo to znamená, že povinná osoba má informácie k dispozícii?

ODPOVEĎ: Informácia sa nachádza, alebo by sa zo zákona mala nachádzať, na úrade. Pritom nie je potrebné označiť presné pracovisko úradu. Či úrad má mať informáciu k dispozícii môžeme určiť z troch zdrojov:

- zákony, ktoré upravujú činnosť úradov (povinných osôb podľa infozákona),
- z informácií, ktoré úrad o svojej činnosti aktívne zverejňuje,
- z evidencie žiadostí o informácie (Evidencia žiadostí podľa § 20 zákona o slobodnom prístupe k informáciám).

Povinná osoba však na základe žiadosti nemusí informácie zháňať, niečo preverovať, či operatívne žiadané informácie získať. Ak povinná osoba požadované informácie nemá k dispozícii, ale vie, kde možno informácie získať, postúpi žiadosť do 5 dní príslušnej povinnej osobe. V opačnom prípade vydá rozhodnutie o nesprístupnení informácií.

OTÁZKA: Ako si treba žiadať informácie – čo musí obsahovať žiadosť?

ODPOVEĎ: Ktoej povinnej osobe je žiadosť určená, kto žiadosť podáva, ktorých informácií sa týka a aký spôsob sprístupnenia informácie žiadateľ navrhuje. Ak žiadosť nemá všetky štyri predpísané náležitosti, povinná osoba bezodkladne vyzve žiadateľa, aby ju doplnil a poučí ho, ako to má urobiť. Na doplnenie stanoví povinná osoba lehotu, nie však kratšiu ako 7 dní. Pri podávaní žiadosti je dobré požiadať o písomné potvrdenie podania a to aj v prípade ústnej alebo telefonickkej žiadosti.

OTÁZKA: Čo mám robiť, ak mi úrad informácie nesprístupní?

ODPOVEĎ: V lehote do 15 dní podať odvolanie na úrade, ktorý žiadané informácie nesprístupnil alebo prístup k nim obmedzil (poskytol žiadateľovi len časť informácie). Ak informácia nebude sprístupnená ani na základe rozhodnutia o odvolaní, môže sa žiadateľ žalobou na súd domáhať preskúmania zákonnosti rozhodnutia.

OTÁZKA: Je potrebné za informácie platiť?

ODPOVEĎ: Informácie musí povinná osoba sprístupniť bezodplatne s výnimkou úhrady materiálnych nákladov (napríklad nosiče, papier na zhotovenie kópií). Výšku nákladov ustanovuje vyhláška Ministerstva financií SR.

OTÁZKA: Čo robiť v prípade, ak povinná osoba nesprístupnila celú požadovanú informáciu?

ODPOVEĎ: V prípade, že povinná osoba sprístupnila iba časť požadovanej informácie, musí o tej ostatnej časti (kde informácie nesprístupnila) vydať v zákonnej lehote písomné rozhodnutie o odmietnutí sprístupnenia informácie. Táto povinnosť povinnej osobe vyplýva z § 18 ods. 2 infozákona. Toto rozhodnutie musí mať zároveň riadne náležitosti rozhodnutia v zmysle správneho poriadku - teda výrok, odôvodnenie a poučenie o opravnom prostriedku.. Nie je teda možné, aby povinná osoba sprístupnila len časť požadovanej informácie a k tej

nesprístupnenej nevydala rozhodnutie. Preto, ak povinná osoba nevydala rozhodnutie o odmietnutí sprístupnenia časti požadovanej informácie, platí, že vydala tzv. fiktívne rozhodnutie o nesprístupnení informácie.

Za deň doručenia fiktívneho rozhodnutia sa v tomto prípade považuje tretí deň od uplynutia lehoty na vybavenie žiadosti o informácie (8 pracovných dní). Takéto rozhodnutie je vždy nezákonné, keďže zákon ukladá povinnosť povinnej osobe písomne rozhodnúť o nesprístupnení informácie (hoci aj len časti) a svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Fikciu rozhodnutia zákon vytvoril za tým účelom, aby žiadateľ nečakal márne na vydanie rozhodnutia a aby sa mohol proti nečinnosti povinnej osoby účinne odvolať.

Proti fiktívnemu rozhodnutiu alebo proti riadnemu písomnému rozhodnutiu, ak bolo vydané, možno podať odvolanie do 15 dní od doručenia rozhodnutia (alebo fiktívneho doručenia).

Napr. ak bola žiadosť doručená úradu dňa 26.9.2011, povinná osoba má na vydanie rozhodnutia 8 prac. dní (6.10.). Ak rozhodnutie nebolo doručené, platí, že bolo doručené fiktívne, a to v 3. deň od uplynutia lehoty, teda dňa 9.10.2011. Do 24.10. 2011 je možné podať odvolanie.

Ak teda povinná osoba nevydala riadne rozhodnutie o nesprístupnení časti informácií, môžete podať odvolanie proti fiktívnemu rozhodnutiu. Ak ste už zmeškali lehotu na podanie odvolania, neodporúčame podávať takú istú žiadosť tou istou osobou, lebo takýto postup sa môže považovať za už rozhodnutú vec a úrad vtedy nemusí konať. Odporúčame, ak máte o tie isté informácie záujem, aby podala žiadosť nejaká iná osoba a Vy si môžete ustrážiť plynutie lehôt a vyzvať úrad, aby vydal rozhodnutie aj vtedy, ak nesprístupní aj len časť požadovanej informácie.

OTÁZKA: Čo robiť v prípade, ak povinná osoba síce podľa jej vyjadrenia sprístupnila informáciu - avšak poskytnutá informácia nekorešponduje s otázkou uvedenou v žiadosti?

ODPOVEĎ: Aj v tomto prípade platí, že ak povinná osoba nezaslala žiadne rozhodnutie o odmietnutí žiadosti a ani požadované informácie v lehote podľa § 17 infozákona nedoplnila, má sa za to, že vydala zamietavé fiktívne rozhodnutie. Voči takémuto „fiktívnemu“ rozhodnutiu sa rovnako môžete odvolať v lehote 15 dní odo dňa, kedy malo nastať jeho doručenie podľa § 18 ods. 3 infozákona (tretí deň od uplynutia lehoty na vybavenie žiadosti). V prípade neúspechu v opravnom konaní následne môžete požiadať o súdny prieskum rozhodnutia prostredníctvom správnej žaloby podľa § 177 a nasl. zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok.

OTÁZKA: Je možné žiadať podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám nahliadnutie do projektovej dokumentácie a robiť si z nej kópie? Som účastníkom stavebného konania a ide o dokumentáciu v tomto konaní.

ODPOVEĎ: Pokiaľ ide o špecifický aspekt prístupu k dokumentácií stavby, ako účastník konania máte možnosť nahliadať do spisu v správnom konaní a robiť si z neho kópie. Projektová dokumentácia je však z možnosti robiť si rozmnoženiny (kópie) vyňatá podľa § 24 ods. 3 písm. a) autorského zákona. Máte možnosť do nej nahliadnuť, ale nie je možné robiť si z nej kópie. Zákon v tomto prípade zabezpečuje vysokú ochranu autora.

OTÁZKA: Pred časom som ohlásil na polícii podozrenie zo spáchania priestupku. Teraz ma zaujíma, ako bola vec vybavená, policajné orgány mi však nechcú sprístupniť výsledky šetrenia – môžem v danej veci podať infožiadosť?

ODPOVEĎ: Zákon č. 372/1990 Zb. v § 67 ods. 4 stanovuje, že správny orgán upovedomí oznamovateľa do jedného mesiaca od oznámenia priestupku o urobených opatreniach, ak o to oznamovateľ požiada. Pre uplatnenie uvedeného práva je ale potrebné, aby oznamovateľ zanechal svoje kontaktné údaje a súčasne prejavil vôľu byť informovaný o vykonaných opatreniach, v opačnom prípade správny orgán nie je povinný informovať oznamovateľa o tom ako bolo s jeho oznámením naložené. Správny orgán príslušný na prejednanie priestupku v zmysle § 89a síce vedie evidenciu priestupkov, zákon o priestupkoch ale výslovne vylučuje použitie infozákona na poskytovanie údajov z nej (§ 89a ods. 9). Pokiaľ došlo k spáchaniu priestupku a polícia priestupkové konanie začala aj ukončila, uvedie to do evidencie priestupkov, ktorú vedie. K údajom z tejto evidencie prístup nemáte a zákon o priestupkoch výslovne vylučuje použitie zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len „infozákon“). Aj bez uvedenia totožnosti v oznámení sa oznamovateľ môže dodatočne domáhať oznámenia o vykonaných opatreniach (písomne, s uvedením údajov o tom, kedy a akým spôsobom podal oznámenie o priestupku), správny orgán mu ale nie je povinný vyhovieť.

OTÁZKA: Vzt'ahuje sa povinné zverejňovanie zmlúv aj na jej prílohy? Povinná osoba totiž zverejnila v zmysle zákona povinne zverejňovanú zmluvu, nezverejnila však jej prílohy, a to napriek tomu, že v zmluve sa uvádza, že tieto sú jej neoddeliteľnou súčasťou. Splnila si teda zákonnú povinnosť?

Prílohy zmluvy by v zásade mali byť zverejňované spoločne so zmluvou ako jej súčasť, avšak aj právna teória pripúšťa, že podľa obsahu príloh to nemusí byť vždy povinnosťou povinnej osoby. V tejto veci mohlo nastať viacero situácií a to konkrétne:

- príloha obsahuje informácie, ktoré sa podľa infozákona nespřístupňujú (§ 8 až 12 infozákona),
- súčasťou prílohy sú technické predlohy, návody, výkresy, projektové dokumentácie, modely, spôsob výpočtu jednotkových cien a vzory (§ 5a ods. 4 infozákona),
- ak sú prílohou len všeobecné obchodné podmienky, pričom samotná zmluva obsahuje odkaz na totožné ustanovenia všeobecných obchodných podmienok, ktoré boli zároveň zverejnené tou istou povinnou osobou spolu s inou povinne zverejňovanou zmluvou, ktorá už nadobudla účinnosť. Pri takto povinne zverejňovanej zmluve sa uvedie v Centrálnom registri zmlúv alebo na webovom sídle odkaz na inú povinne zverejňovanú zmluvu, ktorá už nadobudla účinnosť.

Uvedené ustanovenia sa vzt'ahujú nielen na prílohy zmlúv, ale na zmluvy ako také (teda aj ich integrálnu časť). Smerujú najmä k ochrane autorského diela (najmä projektová dokumentácia), predmetu práva priemyselného vlastníctva či obchodného tajomstva (napr. spôsob kalkulácie jednotkových cien tovarov) a z toho dôvodu sa nemusia sprístupniť (ale môžu). Predmetné ustanovenia by sa však s ohľadom na dosiahnutie účelu infozákona mali selektívne, a to na úzku časť ustanovení zmluvy – t. j. nemôže sa automaticky nespřístupniť celá.

Ak však prílohy povinne zverejňovanej zmluvy neobsahujú vyššie zmienený typ informácií, ktorý podlieha ochrane v zmysle infozákona, alebo pri ktorom je možné odkázať na obdobnú zmluvu s už s zverejnenou identickou prílohou, tak máme za to, že prílohy je nutné zverejňovať spolu so zmluvou.

V prípade ak by nešlo o niektorý z vyššie zmienených údajov, prikláňame k výkladu, že ak nedošlo k zverejneniu zmluvy vrátane jej prílohy, podľa § 47 OZ zmluva nie je účinná a po uplynutí 3 mesiacov odo dňa jej podpisu by sa na ňu hľadelo ako na zmluvu, ku ktorej uzatvoreniu nikdy nedošlo.

OTÁZKA: Nedávno som podal žiadosť o sprístupnenie informácie v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. Príslušný orgán však predĺžil lehotu bez toho, aby uviedol dôvody tohto predĺženia. Je takéto predĺženie lehoty bez vysvetlenia dôvodu zákonným postupom?

ODPOVEĎ: Máme zato, že povinná osoba v danom prípade postupovala rozpore so zákonom č. 211/2000 Z. z. Zákon umožňuje povinnej osobe predĺženie lehoty na vybavenie žiadosti o informácie, a to zo závažných dôvodov uvedených v zákone. Predĺženie musí žiadateľovi o informáciu bezodkladne oznámiť, pričom zároveň má uviesť dôvody, ktoré viedli k predĺženiu lehoty.

Závažnými dôvodmi sú:

- a) vyhľadávanie a zber požadovaných informácií na inom mieste, ako je sídlo povinnej osoby vybavujúcej žiadosť,
- b) vyhľadávanie a zber väčšieho počtu oddelených alebo odlišných informácií požadovaných na sprístupnenie v jednej žiadosti.

OTÁZKA: Môžem informácie a dokumenty, ktoré mi boli na základe žiadosti o informácie sprístupnené, šíriť ďalej?

ODPOVEĎ: V zmysle § 3 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám: „Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.“ Toto ustanovenie sa odvíja od princípu „čo nie je tajné je verejné“.

Skutočnosť, že Vám povinná osoba požadovanú skutočnosť sprístupnila, potvrdzuje, že ide o informáciu, ku ktorej môže mať verejnosť prístup. To, že istý typ informácií nie je povinne zverejňovaný povinnými osobami a poskytujú sa len na vyžiadanie, neznamená, že takéto informácie nie sú verejnosti prístupné.

Sprístupnenú informáciu teda môžete ďalej šíriť, pretože ak Vám bola sprístupnená, tak preto, že na jej sprístupnenie má verejnosť právo.

OTÁZKA: Ako sa brániť postupu starostu, ktorý napriek povinnostiam vyplývajúcim zo zákona o slobodnom prístupe k informáciám účelovo zverejňuje len tie informácie, ktoré mu vyhovujú? Ako obecné zastupiteľstvo sme mu opakovane adresovali výzvy a prijali viaceré uznesenia, dokonca došlo k upozorneniu prokurátora. K náprave však nedošlo.

ODPOVEĎ: V zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a jeho § 21a je porušenie povinností vyplývajúcich z tohto zákona priestupkom:

„(1) Priestupku sa dopustí ten, kto

- a) vedome vydá a zverejní nepravdivé alebo neúplné informácie,

b) vydaním rozhodnutia alebo vydaním príkazu, alebo iným opatrením zapríčini porušenie práva na sprístupnenie informácií,

c) poruší inú povinnosť ustanovenú týmto zákonom.

(2) Za priestupok podľa odseku 1 možno uložiť pokutu do 1 650 eur a zákaz činnosti až na dva roky.“

Je teda možné podať návrh na prejednanie priestupku na príslušný okresný úrad, v ktorého územnom obvode bol priestupok spáchaný. Podrobnosti konania o priestupku a zásady určovania zodpovednosti za priestupok stanovuje zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch.

Rovnako je možné zvažovať podanie trestného oznámenia na starostu z dôvodu podozrenia spáchania trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa ustanovenia § 326 Trestného zákona. Podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona „Verejný činiteľ, ktorý v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech... vykonáva svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu“ alebo „nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho právomoci alebo z rozhodnutia súdu, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.“ Podľa § 326 ods. 3 písm. c) Trestného zákona ak páchatel' spácha vyššie uvedený čin „preto, aby inému zmaril alebo sťažil uplatnenie jeho základných práv a slobôd“, potrestá sa odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov.

Viac informácií ku konaniu o priestupku (ako aj vzor návrhu na prejednanie priestupku) a k trestnej zodpovednosti za porušenie povinností vyplývajúcich zo zákona o slobodnom prístupe k informáciám nájdete aj v [komentári k tomuto zákonu od nášho kolegu Petra Wilflinga](#), konkrétne v časti „Zodpovednosť za porušenie zákona“ na str. 233-247.

Pokiaľ ide o opakované neplnenie si povinností starostu a dokonca nerešpektovanie upozornenia prokuratúry, v danom prípade obecné zastupiteľstvo môže zväziť aj možnosť, ktorú mu ponúka zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a jeho ustanovenie § 13a ods. 3 písm. a) bod 2., podľa ktorého obecné zastupiteľstvo môže zvolať mieste referendum na odvolanie starostu za opakované zanedbávanie povinností starostu, porušovanie Ústavy Slovenskej republiky, ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov.

V tejto súvislosti by sme chceli by sme upriamiť vašu pozornosť aj na právne rady k problematike nefungujúcej samosprávy na našej kapitole [Ako na nefungujúcu samosprávu](#).

OTÁZKA: Môžeme byť, ako právnická osoba, povinnou osobou v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám?

ODPOVEĎ: V každom jednotlivom prípade je potrebné skúmať § 2 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len: „infozákon“), pričom odporúčame prejsť si vylučovacou metódou postupne všetky odseky uvedeného ustanovenia na účely jednoznačného záveru o existencii povinností v zmysle infozákona:

1. „(1) Osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len "povinné osoby") sú štátne orgány, obce, vyššie územné celky, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických

osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti.“

Štátnymi orgánmi sú napríklad Národná rada SR, vláda SR, prezident SR, všetky ministerstvá, iné ústredné orgány štátnej správy (napr. Protimonopolný úrad SR, Štatistický úrad SR, Úrad pre verejné obstarávanie, Národný bezpečnostný úrad SR atď.), okresné úrady („všeobecné“ i špecializované, pôsobiace na jednotlivých úsekoch verejnej správy), daňové úrady, colné úrady, vojenské správy, inšpektoráty práce, súdy, prokuratúra, Národná banka Slovenska, Telekomunikačný úrad SR atď.

Obcami sú všetky obce a mestá v Slovenskej republike a v Bratislave a Košiciach aj jednotlivé mestské časti.

Vyššími územnými celkami (samosprávnymi krajmi) sú regionálne samosprávne celky podľa zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch).

Právnickými osobami a fyzickými osobami, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, sa rozumie špecifická kategória subjektov. Ide napríklad o členov vodnej stráže, lesnej stráže alebo členov stráže prírody, ktorí sú podľa zákona oprávnení ukladať pokuty, alebo o neštátne stredné školy pri uskutočňovaní prijímacieho konania.

I keď Váš subjekt priamo nespadá pod niektorú z uvedených kategórií, tento odsek ešte bude ďalej dôležitý.

2. „(2) Povinnými osobami sú ďalej právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona“

Právnickými osobami zriadenými zákonom sú napríklad Sociálna poisťovňa, Slovenská televízia, Slovenský rozhlas, Rada pre vysielanie a retransmisiiu, Ústredie a úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, Fond národného majetku SR, verejné vysoké školy alebo štátne účelové fondy (napríklad Štátny fond rozvoja bývania alebo Environmentálny fond), t. j. existencia Vašej právnickej osoby je priamo podmienená existenciou osobitného zákona.

Právnickými osobami zriadenými štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona sú najmä rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené týmito subjektmi (napríklad základné a stredné školy, zariadenia sociálnych služieb zriaďované obcami a pod.).

3. „(3) Povinnými osobami sú ďalej aj právnické osoby založené povinnými osobami podľa odseku 1 a 2.“

Teraz už keď poznáte obsah prvých dvoch odsekov, je niektorá z osôb v nich uvedených, Vaším zakladateľom? Toto ustanovenie pokrýva napríklad štátne podniky, obchodné spoločnosti podľa Obchodného zákonníka alebo tzv. záujmové združenia právnických osôb, ktoré boli založené povinnými osobami podľa ods. 1 a 2.

4. „(4): Osobitný zákon môže ustanoviť povinnosť sprístupňovať informácie aj inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe.“

V tomto prípade priamo osobitný zákon ukladá povinnosť konkrétnej osobe sprístupňovať informácie, ide napr. o zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) alebo zákon č. 149/1975 Zb. o archívniectve v znení neskorších predpisov.

V prípade, že ste nevedeli zaradiť Vašu právnickú osobu pod ani jeden z uvedených štyroch odsekov, nie ste povinnou osobou v zmysle infozákona, a teda nemáte zákonnú povinnosť zverejňovať informácie v zmysle infozákona. Tým nie sú dotknuté ostatné povinnosti podľa osobitných predpisov, napr. povinné zverejňovanie zmlúv v zmysle zákona č. 343/2015 Z. z. Zákon o verejnom obstarávaní.

OTÁZKA: Stavebný úrad vydal rozhodnutie o nesprístupnení informácie z dôvodu, že vyžadovaná informácia je súčasťou záznamu zo štátneho stavebného dohľadu. Sú všetky dokumenty týkajúce sa kontroly, dozoru a dohľadu automatiky vyňaté z povinnosti sprístupnenia informácií v zmysle § 11, ods. 1, písm. h) zákona o slobodnom prístupe k informáciám?

ODPOVEĎ: Podľa § 11 ods. 1 písm. h) sa sprístupnia informácie o rozhodnutí alebo o inom výsledku kontroly, dohľadu alebo dozoru, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy.

Štátny stavebný dohľad spadá pod § 11 ods. 1 písm. h) infozákona a stavebný zákon zverejňovať výsledky štátneho stavebného dohľadu explicitne nezakazuje.

Nesprístupniť alebo obmedziť sprístupnenie informácií podľa § 11 ods. 1 písm. h) infozákona je možné len vo vzťahu k informáciám týkajúcim sa výkonu prebiehajúcej alebo ešte neuskutočnenej plánovanej kontroly, dohľadu alebo dozoru. V prípade ukončených kontrol, dohľadov a dozorov totiž absentuje účel (zabezpečenie nerušeného výkonu). Rovnako je potrebné sprístupniť aj kontrolované dokumenty, ktoré vznikli pred začatím kontroly, dohľadu alebo dozoru, ak samozrejme neexistuje iný dôvod ich nesprístupnenia alebo obmedzenia sprístupnenia.

Ak teda ide o dozor, ktorý bol ukončený, informácie o jeho záveroch musia byť sprístupnené. Môže ísť napríklad o protokol, v ktorom sú zachytené zistenia alebo samotné rozhodnutie.

Obmedziť sprístupnenie informácií z výsledkov dozoru však je možné na základe iných dôvodov, napr. z dôvodu ochrany osobných údajov. To znamená, že ak sa v podkladoch, ktoré žiadate, nachádzajú, napríklad, osobné údaje tretích osôb (čo je pomerne časté) alebo iné osobitne chránené údaje, správny orgán vám ich nemôže poskytnúť, keďže ich musí osobitne chrániť. Sprístupniť vám však musí informácie o rozhodnutí alebo o inom výsledku kontroly, dohľadu alebo dozoru po vyčlenení informácii chránených osobitným zákonom. (tie môže napríklad vyčieniť).

OTÁZKA: Infožiadosťou som si vyžiadal výsledky trestného súdneho konania. Súd mi ich však odmietol sprístupniť. Nepatria súdy medzi povinné osoby v zmysle § 2 zákona o slobodnom prístupe k informáciám?

ODPOVEĎ: Uvedená otázka patrí do problematiky poskytovania informácií z trestného súdneho spisu, ktorú preto treba posudzovať nielen s ohľadom na ustanovenia zákona o slobodnom prístupe k informáciám, ale aj s ohľadom na § 82a zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý upravuje zverejňovanie a

sprístupňovanie súdnych rozhodnutí. Podľa uvedeného ustanovenia sú sudy povinné zverejňovať právoplatné rozhodnutia vo veci samej, rozhodnutia, ktorými sa končí konanie, rozhodnutia o neodkladnom opatrení a rozhodnutia o odklade vykonateľnosti rozhodnutia správneho orgánu, a to do 15 pracovných dní od dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Ak rozhodnutie nebolo vyhotovené ku dňu jeho právoplatnosti, lehota na zverejnenie rozhodnutia začína plynúť dňom vyhotovenia rozhodnutia.

Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa končí konanie, sudy v tej istej lehote zverejnia aj všetky rozhodnutia vydané počas tohto súdneho konania, ktoré boli zrušené, potvrdené alebo zmenené súdom vyššieho stupňa a rozhodnutia, ktoré zrušujú rozhodnutie súdu nižšieho stupňa. Ak bolo vydané opravné uznesenie, zverejňuje sa aj toto uznesenie. Nezverejňujú sa súdne rozhodnutia vydané v konaní, v ktorom bola verejnosť vylúčená z pojednávania pre celé pojednávanie alebo pre jeho časť a platobné rozkazy. Pred zverejnením rozhodnutia sa v nich anonymizujú údaje, ktorých anonymizovaním bude pri zverejňovaní zabezpečená ochrana práv a právom chránených záujmov.

Zverejňovanie súdnych rozhodnutí technicky zabezpečuje Ministerstvo spravodlivosti SR na svojom webovom sídle: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/rozhodnutie>

Pre úplnosť dodávame, že podrobnosti o zverejňovaní súdnych rozhodnutí na webovom sídle ministerstva upravuje vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 482/2011 Z. z. o zverejňovaní súdnych rozhodnutí. Táto vyhláška vymedzuje napríklad údaje, ktoré sa pri zverejnení na internete zo súdneho rozhodnutia vylúčia (údaje podliehajúce tzv. anonymizácii).

Sudy však sprístupňujú verejnosti na základe žiadosti podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám všetky súdne rozhodnutia, vrátane neprávoplatných rozhodnutí a rozhodnutí, ktoré nie sú rozhodnutiami vo veci samej, okrem súhlasu s poskytnutím údajov, ktoré sú predmetom telekomunikačného tajomstva podľa osobitného predpisu, súhlasu na použitie informačno-technických prostriedkov a príkazu podľa Trestného poriadku. Súhlas však sprístupnia osobe, ktorej sa súhlas týka, ak tým nebude ohrozené alebo zmarené plnenie úloh štátu. Sudy pritom robia opatrenia na ochranu práv a právom chránených záujmov podľa § 8 až § 12 zákona o slobode informácií (§ 82a ods. 5 zákona o súdech).

Zákon o súdech tak stanovuje súdom povinnosť sprístupňovať na základe žiadosti o informácie podľa zákona o slobode informácií všetky svoje rozhodnutia, a to aj neprávoplatné alebo tzv. procesné rozhodnutia. Sudy pritom musia z textu rozhodnutí vylúčiť informácie chránené ustanoveniami § 8 až § 12 zákona o slobode informácií. Na základe zákona o slobode informácií je teda možné získať prístup napríklad ku fotokópii originálneho vyhotovenia akéhokoľvek rozsudku. Povinnosť súdov sprístupňovať súdne rozhodnutia na základe zákona o slobode informácií sa týka všetkých súdnych rozhodnutí, ktoré majú sudy k dispozícii, a to aj súdnych rozhodnutí vydaných pred účinnosťou ustanovenia § 82a ods. 5 zákona o súdech, teda pred 1. januárom 2012. Zákon o súdech totiž odkazuje na zákon o slobode informácií (podriadil prístup k súdnym rozhodnutiam podľa zákona o súdech režimu zákona o slobode informácií), z ktorého vyplýva prístup ku všetkým informáciám, ktoré má povinná osoba k dispozícii, a nie iba k tým informáciám, ktoré boli vytvorené po nadobudnutí účinnosti zákona o slobode informácií. Pôsobnosť a uplatňovanie zákona o slobode informácií nezávisí od času vytvorenia určitej informácie.

Záver: V prípade, ak je predmetné súdne rozhodnutie, ktoré ste žiadali sprístupniť, právoplatné, nájdete ho na stránke Ministerstva spravodlivosti SR (<https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/rozhodnutie>). V prípade, ak toto rozhodnutie na webstránke nenájdete alebo právoplatné ešte nie je (napríklad z dôvodu prebiehajúceho odvolacieho konania) zákon o súdoch zakotvuje povinnosť povinnej osoby sprístupňovať aj neprávoplatné súdne rozhodnutia, a to na základe žiadosti podľa zákona o slobode informácií.

Praktické príklady prípadov

Zoznam káuz:

- Fotografovanie hlasovania poslancov mestského zastupiteľstva
- Snímanie obrazových záznamov zo služobného zákroku policajta
- Informácie o zahraničnom jazykovom kurze primátora
- Slatinka – Prístup k informáciám o životnom prostredí
- Investičné zmluvy Hyundai a Kia
- Informácie o úvere pre Železnice SR
- Zmluvy o tepelnom hospodárstve
- Účasť domácich pozorovateľov na parlamentných voľbách
- Právny audit a mesto Trenčín

Fotografovanie hlasovania poslancov mestského zastupiteľstva

Na zasadnutí mestského zastupiteľstva v Považskej Bystrici si prítomný občan robil fotky z priebehu rokovania zastupiteľstva. Mal záujem si najmä odfoťiť jednotlivé hlasovania poslancov tak, aby z fotiek bolo zrejmé, ako jednotliví poslanci hlasovali. Zastupiteľstvo neformálnym spôsobom zakázalo **fotografovanie hlasovania poslancov na verejnej schôdzi zastupiteľstva**, dotýčny sa preto sa obrátil so sťažnosťou na Ústavný súd SR. Výsledkom bol nález ústavného súdu IV. ÚS 40/03, ktorým súd rozhodol, že mestské zastupiteľstvo porušilo ústavné právo na slobodný prístup k informáciám. V odôvodnení rozhodnutia okrem iného súd uvádza, že fotografovanie je získavanie informácií z verejnej schôdze volených predstaviteľov zastupiteľstva a ako také je realizáciou ústavného práva vyhľadávať a šíriť informácie.

„...Osobný rozsah základného práva na informácie je daný slovom každý. Právo vyhľadávať a prijímať informácie treba pritom chápať ako konanie smerujúce k získaniu, prijímaniu a spracovaniu informácie. Realizácia tohto práva súvisí s uplatnením všeobecnej povinnosti orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti, postupoch, konaniach, rozhodovacích procesoch a rozhodnutiach jednotlivým fyzickým osobám alebo hromadným informačným prostriedkom...

...V prípade sťažovateľa bolo zasadnutie mestského zastupiteľstva verejné. Žiadnym spôsobom nebol obmedzený prístup verejnosti. Takýmto uplatnením princípu verejnosti na zasadnutí mestského zastupiteľstva sa vytvorili základné predpoklady na to, aby si sťažovateľ mohol sám na ňom vyhľadávať informácie. Sťažovateľ bez toho, aby uvádzal akékoľvek dôvody, mal právo si zvoliť nielen, ktorú informáciu chce získať, ale aj spôsob, akým si vyhľadá a zadováži informáciu o priebehu, postupoch a výsledkoch zasadnutia mestského zastupiteľstva. Pre mestské zastupiteľstvo verejnosť jeho zasadnutia znamenala (a znamená aj v iných prípadoch) povinnosť strpieť prítomnosť hoci anonymných osôb na

zasadnutí aj v takých veciach, v ktorých nie je primárnym účelom poskytovanie informácií, ale len uplatnenie práva na informácie so zreteľom na priebeh, postupy, hlasovania, inak povedané na všetkých úkonoch, ktoré predchádzajú rozhodnutiam takého orgánu územnej samosprávy...

...Ústavný súd, vychádzajúc zo zistení pod bodom I tohto nálezu, považuje právo sťažovateľa na vyhotovenie fotografickej snímky z hlasovania poslancov mestského zastupiteľstva za súčasť jeho základného práva na informácie podľa čl. 26 ods. 2 ústavy. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ mal právo na to, aby sa mu umožnilo fotografovať hlasovaciu procedúru mestského zastupiteľstva. Mestské zastupiteľstvo ako orgán verejnej moci bolo povinné strpieť výkon tohto základného práva a nemohlo toto základné právo obmedziť alebo jeho výkon podmieniť hlasovaním, hoci neformálnym, poslancov mestského zastupiteľstva. Na taký postup niet zákonnej úpravy, ktorá by podobné obmedzenie pripúšťala (princíp legality). Ústava ponecháva v dispozičnej sfére každého oprávneného subjektu, aby sa rozhodol, ako právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať informácie o verejných veciach uplatní a či pritom využité technické zariadenia určené na vyhotovenie obrazového, zvukovoobrazového alebo zvukového záznamu...

...Poslanci mestského zastupiteľstva sú verejnými činiteľmi. Hlasovanie v takom orgáne je spravidla verejné. V súvislosti s tým sa preto ani nedá uvažovať o tom, že by prevážilo základné právo poslancov na súkromie. V skutočnosti sa získavala fotografická informácia o nich a ich verejnoprávnom úkone (hlasovanie v pléne zastupiteľstva) nie zo súkromia, ale z ich verejnej činnosti. Tieto verejné úkony hlasovania sú už z podstaty obmedzením základného práva na súkromie, ale v záujme otvorenosti verejnej moci voči občanom (dokonca v tomto prípade aj voči voličom). Preto pri takom hlasovaní nie je nevyhnutné a potrebné rešpektovať základné právo na súkromie na úkor garantovania základného práva na informácie. Iný prístup by poprel zmysel a obsah základného práva na informácie, ktoré má úzku väzbu na princíp verejnosti a transparentnosti postupov a priebehu zasadnutia mestského zastupiteľstva. Súčasne treba povedať, že klady z uprednostnenia základného práva na informácie pred základným právom na súkromie poslancov vyvažujú v ústavne významnej miere negatívum, ktoré spočíva v povinnosti strpieť fotografovanie pri výkone verejnej funkcie..."

(z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 40/03)

Snímanie obrazových záznamov zo služobného zákroku policajta

Jedným z významným rozhodnutí týkajúcich sa ochrany práva na informácie, je aj nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 44/00. V tomto náleze ústavný súd skonštatoval okrem porušenia petičného práva aj porušenie práva na informácie postupom orgánov mestskej polície v Prešove. Tá zasiahla proti aktivistom, ktorí zbierali podpisy na petičné hárky. **Súd v rozhodnutí uviedol, že policajt je pri výkone svojej právomoci povinný strpieť snímanie obrazových záznamov z jeho zásahu.**

„Sloboda prejavu a právo na informácie sa zaručujú podľa čl. 26 ústavy, pričom ústavou upravené (a pritom jediné) obmedzenia ich výkonu sú upravené v čl. 26 ods. 4. Medzi tieto obmedzenia patrí aj „ochrana práv a slobôd iných“. Pri uplatňovaní týchto základných práv ide o vytvorenie primeranej rovnováhy medzi právom na informácie na strane jednej a právom na súkromie toho (tých), o ktorom sa informácie získavajú, pričom sa uznáva, že u osôb verejného záujmu dochádza k zúženiu priestoru ich súkromnej sféry, v dôsledku čoho sa

primerane znižuje aj úroveň ochrany ich osobnostných práv. Parlamentné zhromaždenie Rady Európy vo svojej rezolúcii 1165 z 26. júna 1998 venovanej právu na súkromie uvádza, že verejne činné osoby (public figures) ... musia rešpektovať, že osobitné postavenie, ktoré zastávajú v spoločnosti (a v mnohých prípadoch na základe svojho vlastného rozhodnutia), automaticky vyvoláva tlak na ich súkromie“. Každá osoba vystupujúca na verejnosti musí (a v dôsledku toho) strpieť zvýšenú kontrolu verejnosti nad takouto svojou činnosťou...

Podľa právneho názoru ústavného súdu za súčasť základného práva na súkromie a ani za prejav osobnej povahy (v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka) nemožno u verejného činiteľa – zamestnanca mestskej polície považovať výkon jeho zákonom upravenej služobnej právomoci na verejnosti. Zatiaľ čo do súkromia osôb, a teda aj do predmetu ochrany osobnosti patria zásadne otázky týkajúce sa ich intímnej sféry (písomnosti osobnej povahy, zvukové záznamy prejavov osobnej povahy), v prípade výkonu ústavnej alebo zákonnej právomoci verejných činiteľov na verejnosti ide o diametrálne odlišné otázky verejnej, a nie súkromnej sféry, ktoré nemožno v žiadnom prípade považovať za súčasť ich základného práva na súkromie...

V prípade výkonu ústavných alebo zákonných právomocí verejných činiteľov na verejnosti ide totiž o takú ich činnosť, ktorá podlieha (môže podliehať) rôznym služobným príkazom, usmerneniam, ako aj zákonnému režimu kontroly buď odbornej, alebo laickej verejnosti. Verejnosť sa k spôsobu, akým verejní činitelia vykonávajú svoje ústavné alebo zákonné právomoci, môže vyjadrovať napríklad prostredníctvom otázok, sťažností a pod. Otázkou verejného záujmu je (a v dôsledku uvedeného) preto slobodné získavanie informácií o spôsoboch, akým verejní činitelia vykonávajú na verejnosti svoje ústavné alebo zákonné právomoci. Verejní činitelia si musia byť vedomí toho, že budú vystavení pozornosti verejnosti a budú musieť akceptovať výkon práva na informácie zo strany verejnosti minimálne v tom rozsahu, v akom svoje ústavné alebo zákonné právomoci vykonávajú na verejnosti, resp. v styku s verejnosťou...

Nakoľko výkon zákonnej právomoci verejného činiteľa – zamestnanca Mestskej polície v Prešove na verejnosti nebolo možné (a v dôsledku uvedeného) považovať za prejav jeho osobnej povahy a ani za súčasť jeho základného práva na súkromie, pri výkone práva navrhovateľa na informácie v zmysle čl. 26 ods. 2 ústavy s ním nebol oprávnený spájať zákonné oprávnenie podľa § 12 ods. 1 Občianskeho zákonníka, t. j. privolenie na zhotovenie svojej obrazovej snímky...

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd uzavrel, že postupom mesta Prešov – Mestskej polície v Prešove, ktorej zamestnanec podmienil zhotovenie obrazových snímok zachytávajúcich ho pri výkone jeho zákonnej právomoci na verejnosti svojím privolením, došlo k porušeniu základného práva navrhovateľa P. S. podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, nakoľko k obmedzeniu výkonu jeho základného práva na informácie odporcom nedošlo z dôvodu „ochrany práv a slobôd iných“ v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy...“

(z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 44/00)

Informácie o zahraničnom jazykovom kurze primátora

Občianske združenie „Občania za prosperitu Púchova“, ktoré sa venuje kontrole samosprávy a nakladaniu s verejnými financiami, požiadalo mesto Púchov o **zverejnenie podrobnejších informácií o jazykovom kurze primátora v zahraničí**, pretože okolo neho vznikali rôzne

pochybnosti o hospodárnosti. Mesto v odpovedi na žiadosť na základe pochybnej argumentácie odmietlo sprístupniť akékoľvek informácie, preto podalo združenie odvolanie, ktorým sa však primátor ako odvolací orgán vôbec nezaoberal. Následne v spolupráci s VIA IURIS podalo združenie žalobu. Rozsudok krajského súdu sp. zn. 13 S 63/2006 dal združeniu za pravdu. V rozsudku sa uvádza, že **mesto aj primátor konali v rozpore so zákonmi a budú sa musieť žiadosťou združenia znovu zaoberať.**

„...Žaloba bola podaná dôvodne. Žalovaní 1/, 2/ (mesto Púchov a primátor mesta Púchov, pozn.) ako povinné osoby zo zákona č. 211/200 Z. z. v danej veci nepostupovali v súlade s citovaným zákonom o slobodnom prístupe k informáciám, pretože žiadané informácie neposkytli ani nesprístupnili a vo veci nevydali žiadne rozhodnutie s náležitosťami podľa § 47 správneho poriadku. Krajský súd zrušil fiktívne rozhodnutie žalovaného 1/ z 30. mája 2006 a súčasne zrušil aj fiktívne rozhodnutie žalovaného 2/ z 2. mája 2006 a vec vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že zistenie skutkového stavu je nedostatočné pre posúdenie veci, ďalej ho zrušil pre nepreskúmateľnosť a pre nedostatok dôvodov...“

(z rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 13 S 63/2006)

Slatinka – Prístup k informáciám o životnom prostredí

V prípade vodného diela Slatinka sme dosiahli, že nelegitímny proces posudzovania vplyvov plánovanej priehrady na životné prostredie (EIA) sa bude musieť opakovať. Ministerstvo životného prostredia totiž tento proces riadilo iba podľa meniaceho sa návrhu zákona, a následne tento proces prehlásilo za proces, ktorý prebehol podľa platného zákona. Ústavný súd v náleze sp. zn. II. ÚS 58/01 vyslovil, že takýmto postupom **došlo k porušeniu ústavou garantovaného práva na informácie o životnom prostredí** Združenia Slatinka a dotknutých občanov.

„Ústavný súd pri svojom rozhodovaní o podnete navrhovateľov vychádzal zo svojej doterajšej judikatúry, v súlade s ktorou: „V prípade, ak je rozhodnutie o uplatnení alebo ochrane základného práva alebo slobody občana potrebné uskutočniť v rámci, resp. prostredníctvom osobitného konania pred štátnym alebo iným orgánom, úloha štátu spočíva v zabezpečení existencie a právnej úpravy takýchto konaní dostupných (na nediskriminačnom základe) každému z nositeľov základných práv a slobôd. Ďalším kritériom kladeným na takéto konania je, aby sa v ich rámci a ich prostredníctvom zabezpečoval reálny (a nie iba fiktívny) výkon, resp. ochrana niektorého zo základných práv alebo slobôd občanov“ (II. ÚS 9/00). Takéto konania tvoria v právnom štáte (obdobne ako iná právna úprava týkajúca sa základných práv a slobôd) predmet zákonnej úpravy, ktorá vytvára ústavou predvídaný právny rámec (formu) pre výkon, ochranu, obmedzenie niektorého zo základných práv alebo slobôd, ako aj medzi, v rámci ktorých je ich možné domáhať sa [čl. 13, čl. 51 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)]. Z uvedeného vyplýva, že konania, v rámci a prostredníctvom ktorých dochádza k výkonu alebo ochrane niektorého zo základných práv alebo slobôd, tvoria (a v dôsledku uvedeného) predmet zákonnej úpravy. Nemôžu byť preto uskutočňované iba na základe návrhu zákona, pretože takáto „právna základňa“ nezodpovedá príkazu uvedených ústavných noriem. Uvedené sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na základné právo obsiahnuté v čl. 45 ústavy, t. j. na právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu, pretože ústavodarca (a pokiaľ ide o toto konkrétne právo) neumožnil, aby k jeho výkonu ústavne súladným spôsobom mohlo dôjsť aj na základe návrhu zákona. Z uvedeného vyplýva, že základnému právu podľa čl. 45 ústavy v spojení s jej čl. 2 ods. 2 zodpovedá postup orgánu štátu opierajúci sa o platný zákon o

posudzovaní vplyvov na životné prostredie, ale nie aj postup opierajúci sa o návrh takéhoto zákona. Uvedené platí aj v situácii, keď by sa postup orgánu štátu čiastočne (a po určitú dobu) opieral o návrh zákona a čiastočne o platný zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, ktorý medzičasom vstúpil do platnosti. Ani v takomto prípade ústava neumožňuje, aby k výkonu základného práva podľa čl. 45 ústavy mohlo dôjsť v konaní upravenom iba návrhom zákona...

Podľa ďalšieho vyjadrenia ministerstva životného prostredia išlo o „dobrovoľný proces posudzovania“, účelom ktorého bolo (a vo vzťahu k verejnosti) umožniť jej „nadštandardné“ (predčasné) informovanie o navrhovanej činnosti a jej možných vplyvoch na životné prostredie podľa vládneho návrhu zákona“. Takýto postup ministerstva životného prostredia (a z týchto dôvodov) preto podľa jeho názoru ani nemohol porušiť základné právo „na včasné a úplné informácie o životnom prostredí (a o príčinách a následkoch tohto stavu) vyplývajúce z čl. 45 ústavy“. Ministerstvo životného prostredia vo svojom písomnom vyjadrení takisto nepoprelo, že na základe návrhu zákona (a do doby nadobudnutia účinnosti zákona č. 127/1994 Z. z.) došlo aj k takým konaniam, v rámci a prostredníctvom ktorých dochádzalo k výkonu základného práva podľa čl. 45 ústavy na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu. Na ústnom pojednávaní ústavného súdu právny zástupca odporcu Mgr. I. M. v tejto súvislosti uviedol, že **v praxi ministerstva životného prostredia nešlo o jediný prípad použitia tohto návrhu zákona, pretože „veľmi sa osvedčila aplikácia tohto návrhu zákona v praxi, kde s rovnakým navrhovateľom a rovnakým investorom Vodohospodárskou výstavbou v Bratislave sme takto postupovali aj v prípade veľkého vodného diela Žilina“...**

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd rozhodol, že vzhľadom na to, že pri posudzovaní zámeru Nadlepšenie prietokov Hrona v období od februára do 1. septembra 1994 ministerstvo životného prostredia postupovalo na základe vládneho návrhu zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a keďže v rámci a prostredníctvom konaní uskutočnených na základe tohto návrhu zákona dochádzalo k výkonu základného práva podľa čl. 45 ústavy spôsobom, ktorý čl. 2 ods. 2 ústavy nedovoľuje, bolo potrebné z tohto dôvodu rozhodnúť o porušení tohto základného práva navrhovateľov...“

(z nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 58/01)

Investičné zmluvy Hyundai a Kia

Ministerstvo hospodárstva odmietlo poskytnúť **zmluvy týkajúce sa pôžičky a dotácie pre investíciu KIA Motors a Hyundai Mobis**, pričom dôvodilo, že zmluvy a iné súvisiace materiály podliehajú utajeniu. Žiadateľom informácií bola mimovládna organizácia, ktorá v tomto a ďalších prípadoch poukazuje na neehospodárne nakladanie s prostriedkami daňovníkov. Na základe našich žalôb Najvyšší súd rozhodol, že nesprístupnenie materiálov o dotáciách a investičných zmlúv bolo protizákonné. Rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sž 97/2004 ako aj rozsudok sp. zn. 3 Sž 98/2004 totiž okrem iného znovu potvrdili zásady, podľa ktorých informácia môže byť nesprístupnená iba z dôvodov uvedených v zákone a rozhodnutie nesprístupniť informáciu musí byť dostatočne zdôvodnené.

„...V danom prípade predmetom žiadosti o informácie bol materiál predložený na rokovanie vlády. Podľa § 5 ods. 4 zákona č. 211/2000 Z. z. vláda je povinná zverejniť texty materiálov (návrhy, správy, rozbor) predložených na rokovanie vlády a prijaté uznesenia vrátane ich príloh. Žalovaný vo svojom rozhodnutí bližšie neuvádza okolnosti označenia obsahu

požadovaného materiálu za štátne tajomstvo prípadne služobné tajomstvo, ku ktorému žiadateľ nemá prístup...

...Požiadavku určitosť, zrozumiteľnosti a preskúmateľnosti rozhodnutia žalovaného v zmysle §§ 46 a 47 správneho poriadku by spĺňalo len také rozhodnutie, v ktorom by boli uvedené skutočnosti, na základe ktorých je možné posúdiť, či informácie nachádzajúce sa v požadovanom materiáli boli utajené v súlade so zákonom a či nevyhovenie žiadosti o sprístupnenie sa zakladá na skutočnostiach predpokladaných ustanovením § 8 zákona. Rozhodnutie o rozklade týmto požiadavkám zákona nezodpovedá. Nezaobrá sa ani dôvodmi uvedenými v rozklade žalobcu, pričom dôvody rozkladu súd považuje za právne relevantné. Žalobca v rozklade poukázal na dôvodnosť svojich pochybností o tom, že požadovaný materiál nespĺňa kritériá bodu 26 Prílohy I cit. vyhlášky. Podľa názoru súdu pre posúdenie otázky, či utajenie požadovaného materiálu zodpovedá požiadavkám zákona, si mal orgán rozhodujúci o rozklade zadovážiť odborné stanovisko kompetentného orgánu (NBÚ)...

(z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Sž 97/2004)

...Podľa poznatkov súdu, požadované zmluvy (kópie) tvoria rozsiahly a členený dokument s viacerými prílohami, obsahujú rad ujednaní rôzneho charakteru zoradených v určitom logickom slede, zodpovedajúcom dohode troch zmluvných strán... Podľa názoru súdu však povinná osoba podľa zákona o informáciách nemôže odmietnuť informácie, ktoré sú obsahom zmluvy či iného dokumentu, s poukazom na jeden prípadne dva aspekty (napr. obchodné tajomstvo a dôverný charakter informácií), ak čo len jedna časť zmluvy či iného dokumentu, alebo jednotlivé informácie, nemajú taký charakter... Žalovaný preto nemal právny podklad na absolútne odmietnutie sprístupnenia informácií vyplývajúcich zo zmlúv s poukazom na obchodné tajomstvo a dôverný charakter zmlúv ako celku, pretože sám nezdôvodnil, akými právnymi úvahami sa riadil pri posudzovaní predmetu žiadosti vo vzťahu ku každej jednotlivéj časti zmluvy (dielčej otázke upravenej zmluvou), a tiež vo vzťahu k dokumentu, ktorý predložil na rokovanie vlády. Skutočnosť, že materiál neprešiel medzirezortným konaním sama osebe nie je dôvodom pre nesprístupnenie jeho obsahu, ak bol predložený na rokovanie vlády...

(z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Sž 98/2004)

Informácie o úvere pre Železnice SR

Ďalší prípad porušenia práva na informácie sa týkal žiadosti o informácie, ktorú podalo združenie CEPA na Železnice SR (ŽSR), ohľadom **sprístupnenia informácií o poskytnutých finančných prostriedkoch od Európskej investičnej banky (EIB)**. ŽSR na žiadosť odpovedali, že žiadané informácie o úverovej zmluve s EIB sú na základe ich internej smernice obchodným tajomstvom a preto ich neposkytnú. Nakoľko takýto postup ŽSR nemal oporu v zákone, podalo združenie odvolanie voči nesprístupneniu informácií. Ani odvolanie však neprinieslo nápravu a tak združenie následne podalo žalobu na krajský súd. Rozsudok krajského súdu sp. zn. 23 S 151/2003 označil postup ŽSR pri vybavovaní žiadosti o informácie za protizákonný.

...Vzhľadom k tomu, že povinná osoba povinné informácie neposkytla, rozhodnutie v zmysle § 18 ods. 3 citovaného zákona nevydala a taktiež odvolací orgán považoval odvolanie žalobcu proti fiktívnemu rozhodnutiu povinného len za služobnú korešpondenciu a nie za akt, ktorý by bol vydaný v správnom konaní, odvolací orgán taktiež rozhodnutie nevydal, v liste zaujal len

*stanovisko, platí právna fikcia, podľa ktorej povinná osoba, ako aj jej nadriadený orgán, vydali fiktívne rozhodnutia. Odvolací orgán podľa tohto fiktívneho rozhodnutia odvolanie zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil. **Fiktívne rozhodnutie nemôže mať náležitosti uvedené v § 47 Správneho poriadku ... Z § 59 ods. 1 Správneho poriadku vyplýva, že odvolací orgán preskúmava napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu. Vzhľadom k tomu, že napadnuté fiktívne rozhodnutie je nepreskúmateľné, nezrozumiteľné pre nedostatok dôvodov, krajský súd zrušil v zmysle § 250j ods. 2 O. s. p. obidve rozhodnutia, t. j. rozhodnutie prvostupňového, ako aj druhostupňového správneho orgánu...***

(z rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 23 S 151/2003)

Zmluvy o tepelnom hospodárstve

Organizácia zameraná na ochranu spotrebiteľov sa v meste Poprad dlhodobo domáhala sprístupnenia zmlúv uzavretých medzi mestom Poprad a teplárenskými spoločnosťami. Obsahom týchto zmlúv bol prevod vlastníctva, prevádzka a majetkovo-finančné vzťahy súvisiace s tepelným hospodárstvom mesta. Nakoľko zmluvy sa týkali nakladania s verejnými financiami, združenie malo záujem vyhodnotiť hospodárnosť a efektívnosť nakladania s týmito financiami a z toho vyvodiť záver o výhodnosti či nevýhodnosti zmlúv pre samotné mesto. Na písomnú žiadosť združenia o sprístupnenie zmlúv mesto Poprad odpovedalo listom, v ktorom odmietlo poskytnutie kópií požadovaných zmlúv, pričom svoj postup odôvodnilo ochranou obchodného tajomstva a nesúhlasom teplárenskej spoločnosti so sprístupnením informácií. Nápravu neprinieslo ani odvolanie voči zjavne nezákonnému nesprístupneniu informácií, a tak bola za pomoci VIA IURIS podaná žaloba na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia mesta ako povinnej osoby. Zlom nastal až po podaní žaloby na súd, kedy mesto prejavilo záujem riešiť situáciu mimosúdnou cestou a ochotu sprístupniť požadované zmluvy.

Účasť domácich pozorovateľov na parlamentných voľbách

Organizácia Združenie za spravodlivé voľby – Občianske Oko 98 sa chcela v pozícii domáceho pozorovateľa zúčastniť na parlamentných voľbách. Prostredníctvom zástupcov (pozorovateľov) chcela prispieť k slobodnému, demokratickému a spravodlivému priebehu volieb do Národnej rady SR. Združenie požiadalo Ústrednú volebnú komisiu (ÚVK) o udelenie akreditácie pre svojich pozorovateľov. Prvá žiadosť združenia bola zamietnutá a na druhú žiadosť už ÚVK nijako nereagovala. V dôsledku neudelenia akreditácie sa pozorovatelia združenia nemohli zúčastniť zráťovania hlasov v jednotlivých volebných okrskoch. Nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 10/99 bol výsledkom podanej ústavnej sťažnosti. V tomto náleze ústavný súd precedentným spôsobom konštatoval, že **rozhodnutie ÚVK, ktorá bez zdôvodnenia odmietla účasť domácich pozorovateľov na voľbách, porušilo ich právo na informácie.**

„...Predpokladom demokratického uplatňovania moci v modernej spoločnosti je informovanosť jednotlivých občanov o veciach verejného záujmu. Informovanosť jednotlivcov sa zabezpečuje dvoma spôsobmi. Osoby majú právo na sprostredkované informácie, ktoré im poskytujú masmédiá. Zároveň majú právo na informácie od orgánov verejnej moci. Článkom 26 ods. 5 Ústavy SR sa neobmedzuje prístup osôb k informáciám v tom zmysle, že občania nemajú právo na informácie od iných orgánov ako od štátnych orgánov a od orgánov územnej samosprávy. Článkom 26 ods. 1 Ústavy SR sa zaručuje právo na informácie bez obmedzenia podľa subjektov verejnej moci. Všetky orgány majú povinnosť správať sa tak, aby

nemarili právo občanov zaručené čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy SR. Článkom 26 ods. 5 Ústavy SR sa zaručuje vyššia kvalita práva na informácie, pretože Ústava SR štátnym orgánom a orgánom územnej samosprávy v rozsahu zákona ukladá povinnosť vlastnou činnosťou rozširovať a poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Túto povinnosť nemajú iné orgány verejnej moci.

Ústava SR prostredníctvom práva na informácie vytvára tri skupiny informácií. Prvú predstavujú informácie, ktoré štátne orgány a orgány územnej samosprávy musia predložiť oprávneným osobám. Druhú skupinu tvoria informácie, ktoré štátne orgány ani iné orgány verejnej moci nemusia predložiť oprávneným osobám, ale musia strpieť prístup k nim, ak oprávnené osoby uplatnia svoje právo na informácie. Tretiu skupinu informácií tvoria informácie, ktoré nemožno zverejniť, pretože ide o informácie podliehajúce úprave čl. 26 ods. 4 Ústavy SR.

Ústava SR neobmedzuje právo na informácie z hľadiska predmetu tohto práva, teda neustanovuje pozitívny výpočet informácií, ktoré oprávnená osoba môže vyhľadávať, prijímať a rozširovať, ani neurčuje negatívny výpočet informácií, ktoré nemožno vyhľadávať, prijímať a rozširovať. Predmetom práva na informácie môžu byť všetky informácie, pokiaľ nejde o informácie podliehajúce obmedzeniu čl. 26 ods. 4 Ústavy SR.

Súčasťou práva zaručeného čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy SR je nepochybne aj právo fyzickej osoby vyhľadávať, prijímať a v nadväznosti na to ďalej rozširovať informácie o priebehu parlamentných volieb prostredníctvom prítomnosti v miestnosti, kde okrsková volebná komisia zráta odovzdané hlasy.

Skutočným primárnym cieľom predkladateľov podnetu v súvislosti s účasťou jeho pozorovateľov pri zratúvaní hlasov vo volebných miestnostiach bolo zabezpečiť samotnou fyzickou prítomnosťou nezávislých školených občanov zákonný priebeh volieb, ale najmä férové zratúvanie hlasov. Je nepochybne, že v prítomnosti takýchto osôb by sa stali prípadné manipulácie pri zratúvaní hlasov oveľa menej pravdepodobnými. Zároveň by fyzická prítomnosť pozorovateľov bola znamenala aj reálnu hrozbu pre členov volebných komisií, že prípadné zistené manipulácie budú zverejnené. Aj keď primárnym cieľom predkladateľov podnetu v skutočnosti nebolo vyhľadávanie a prijímanie informácií o procese zratúvania hlasov, v druhom pláne je tento cieľ nepochybne daný...“

Právny audit a mesto Trenčín

Aktivisti už od roku 2011 žiadali mesto o sprístupnenie Správy z právneho auditu a po opakovaných súdnych konaniach súdy nielenže vyhovel žalobe Centra environmentálnych aktivít (CEA), ale aj prikázali mestu, aby požadovanú správu žiadateľom poskytlo

Súd už dvakrát vyhovel žalobe (CEA), avšak mesto Trenčín ani po rozhodnutí súdu požadovanú informáciu nesprístupnilo. Mesto od začiatku účelovo obchádzalo a porušovalo zákon v zjavnej snahe utajiť výsledky právneho auditu, ktorý skúmal stav zanechaný bývalým vedením mesta. Mesto najskôr tvrdilo, že sprístupnením správy by porušilo ochranu duševného vlastníctva podľa autorského zákona, neskôr správu nesprístupnilo, lebo údajne nevedelo, čo vlastne žiadateľ chce. Krajský súd v Trenčíne vo svojom druhom rozhodnutí v máji 2014 tieto argumenty mesta opakovane zamietol a vyhovel žalobe CEA, pričom mestu prikázal, aby správu sprístupnilo. Mesto sa proti rozsudku odvolalo na Najvyšší súd a vzápätí začalo tvrdiť, že správu už nemá, pretože ju už

nepotrebovalo a z dôvodu ochrany autorských práv ju odpredalo naspäť autorovi. Najvyšší súd všetky argumenty mesta zamietol a potvrdil rozhodnutie Krajského súdu, podľa ktorého bolo mesto povinné správu sprístupniť žiadateľom.

Z rozsudku jednoznačne vyplýva, že občania majú plné právo vidieť právny audit, štyri roky nezákonne utajovaný primátorom Mesta Trenčín,

Na konci roku 2016 však žiadateľ stále nemá požadovanú informáciu. Keďže mesto sprístupnenie naďalej odmieta, bude musieť nastúpiť exekútor, ktorý môže sprístupnenie auditu vymáhať.

Základné informácie o spore:

Občianske združenie Centrum environmentálnych aktivít (CEA) z Trenčína požiadalo ešte v roku 2011 mesto Trenčín o poskytnutie informácie v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Išlo o Správu z právneho auditu. Vtedy Mesto požadovanú informáciu nesprístupnilo s odôvodnením, že by tým porušilo ochranu duševného vlastníctva podľa autorského zákona. Združenie CEA zastúpené E. Kovačechovou spolupracujúcou s VIA IURIS sa proti rozhodnutiu mesta bránilo na súde, pričom namietalo, že správu z právneho auditu nemožno považovať za predmet autorského práva, a teda neexistujú dôvody, pre ktoré by mesto mohlo nesprístupniť požadovanú informáciu. Súd žalobe vyhovel a zrušil obe rozhodnutia mesta z dôvodu, že toto nepredložilo súdu kompletný spisový materiál.

Žalovaný – mesto Trenčín – teda rozhodoval o infožiadosti opätovne. Vo februári 2013 mesto Trenčín začalo tvrdiť, že zo žiadosti CEA o informáciu nie je zrejmé, akú informáciu vlastne chce a žiadalo, aby CEA konkretizovalo, o ktoré informácie zo správy má záujem. Hoci CEA potvrdila, že žiada sprístupniť celú správu, mesto ju neposkytlo ani nevydalo rozhodnutie o jej nesprístupnení. Na odvolanie CEA proti fiktívnemu rozhodnutiu mesto odpovedalo listom, podľa ktorého žiadateľ (CEA) nedoplnil svoju žiadosť, a preto informáciu nesprístupnilo a žiadosť odložilo záznamom v spise. CEA preto podalo druhú žalobu, o ktorej v apríli 2014 rozhodol Krajský súd v Trenčíne tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovel a prikázal mestu, aby požadovanú správu sprístupnilo.

Z rozsudku Krajského súdu v Trenčíne vyberáme:

„Celý postup [Mesta Trenčín] sa tak súdu javí ako účelový, v úmysle nesprístupniť žalobcovi požadovanú informáciu a dokonca ako postup, ktorým sa malo žalobcovi zabrániť preskúmať postup žalovaného. Zmyslom informovanosti občanov o verejnej moci je pre túto moc samu esenciálnou spätnou väzbou, kvalitatívnym faktorom a zároveň aj poistkou proti zneužitiu. Ďalším nepopierateľným významom subjektívneho, a tým aj vynútiteľného práva na informácie je jeho funkcia kontrolná vo vzťahu k fungovaniu verejnej moci. Dostatočne rozsiahly, jednoduchý a rýchly prístup k informáciám má tiež priaznivý vplyv na dôveru občanov v demokratické inštitúcie a na ich ochotu podieľať sa na verejnom živote. Situácie, kedy samotné získavanie podkladových informácií robí občanom problémy, sú pre nich demotivujúce, pretože tým nadobúdajú pocit nemožnosti účinne ovplyvniť správu vecí verejných.“

Rozsudok a ďalšie dokumenty k téme sú dostupné [tu](#).

Proti rozsudku krajského súdu sa Mesto odvolalo a vzápätí začalo tvrdiť, že Správu odpredalo naspäť jej autorovi, keďže splnila účel a mesto ju už nepotrebuje, a vyžaduje si to ochrana

autorských práv. O odvolaní rozhodoval Najvyšší súd, ktorý všetky argumenty mesta odmietol a žalobe v plnom rozsahu vyhovel.